

An da komme mer zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 8402. Den Text steet am Document parlementaire 8402².

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8402 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmmen fänkt elo un. De Quorum ass erreecht. Vote par procuratioun. An de Vott ass ofgeschloss.

D'Resultat vum Vott ass: 60 Jo-Stëmmen, also keng Nee-Stëmm an och keng Abstentioun. Dëse Projet de loi ass also mat 60 Jo-Stëmmen ugeholl ginn.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Maurice Bauer, Jeff Boonen, Alex Donnersbach, Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Mme Françoise Kemp, MM. Marc Lies, Ricardo Marques, Mmes Octavie Modert, Nathalie Morgenthaler, MM. Laurent Mosar, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Charles Weiler, Mme Stéphanie Weydert, MM. Claude Wiseler, Michel Wolter et Laurent Zeimet ;

Mme Barbara Agostino, MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mmes Simone Beissel, Corinne Cahen, MM. Luc Emering, Fernand Etgen, Patrick Goldschmidt (par M. Gusty Graas), Gusty Graas, Mmes Carole Hartmann, Mandy Minella, Lydie Polfer et M. Gérard Schockmel ;

M. Dan Biancalana, Mmes Taina Bofferding, Liz Braz, Francine Closener, M. Yves Cruchten, Mme Claire Delcourt, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen, Mme Paulette Lenert et M. Ben Polidori ;

MM. Jeff Engelen, Dan Hardy, Fred Keup, Mme Alexandra Schoos et M. Tom Weidig ;

Mme Djuna Bernard, M. Meris Sehovic, Mmes Sam Tanson et Joëlle Welfring ;

MM. Sven Clement et Marc Goergen ;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Dann ass dat esou decidéiert.

11. 8362 – Débat d'orientation sur le rapport d'activité de l'Ombudsman (2022)

8393 – Débat d'orientation sur le rapport d'activité de l'Ombudsman (2023)

Da komme mer zum nächste Punkt vun eisem Ordre du jour, enger Orientéierungsdebat iwwert d'Rapports d'activité vum Ombudsman iwwert d'Joer 2022 an iwwert d'Joer 2023. Déi gemeinsam Riedezäit ass nom Modell 1 festgeluecht an deemno folgendermoossen opgedeelt: D'Rapportrice huet 30 Minutten, d'CSV 15,5, d'DP 12, d'LSAP 11, d'ADR 7,5, déi gréng hu 7 Minutten, d'Piraten 7, déi Lénk 7, d'Regierung huet 30 Minutten. Et hu sech schonn ageschriwwen: d'Madamm Nathalie Morgenthaler, d'Madamm Mandy Minella, d'Madamm Claire Delcourt, den Här Dan Hardy, den Här Meris Sehovic, den Här Marc Goergen an den Här David Wagner. An als Éischt huet elo d'Madamm Claire Delcourt d'Wuert, dës Kéier als Rapportrice an duerno dann als Riednerin vun der LSAP. Madamm Rapportrice, Dir hutt d'Wuert.

Rapports de la Commission des Pétitions

Mme Claire Delcourt (LSAP), rapportrice | Merci, Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, als Alleréisch wéilt ech der Madamm Monti an hirer Ekip am Numm vun der Petitiounskommissioun e ganz grouse Merci ausschwatzen op dëser Plaz, an net nëmme fir déi ganz ausféierlech a gutt verständlech Rapporten, déi mir all Joer gemaach kréien, mee

virun allem och fir déi exzellent an immens wichteg Aarbecht, déi si Dag fir Dag maachen. Merci soe wéll ech och dem Här Joé Spier an der Madamm Pinto, déi mech beim Ausschaffe vum Rapport ënnerstëtzt hunn an ëmmer disponibel waren, wann ech Froen hat.

Ech hunn haut d'Éier, direkt zwee Rapporten zur Aarbecht vum Ombudsman ze presentéieren. Beim Joresrapport vun 2022, deen d'Madamm Monti eis den 11. Mäerz hei an der Chamber virgestallt huet, huet si erklärt, dass et hir wichteg wier, dee Rapport net an engem Waljoer ze diskutéieren. D'Petitiounskommissioun versteet dat ganz gutt a begréisst och dës Decisioun. D'Roll vum Ombudsman ass eng iwwerparteilch. Et gehéiert zu den Aufgabe vum Ombudsman, Schwaachstelle souwuel an eise Gesetzestexter wéi an eise Verwaltunge siichtbar ze maachen. De Fait, dass si geleeëntlech de Fanger an d'Wonn leeë muss, sollt net politiséiert ginn. Et geet net dorëm, Scholdzouweisungen ze maachen, mee dorëm, zesumme Problemer ze léisen.

Mangelnd Verständnis fir d'Roll vum Ombudsman ass e Sujet, deen d'Madamm Monti am Virwuert vun hirem Rapport vum Joer 2022 besonnesch ervirgehuewen huet. Obwuel et d'Institutioun vum Ombudsman schonn iwwer 20 Joer laang gëtt an en entre-temps och eng Plaz an eiser Verfassung huet, gëtt et souwuel bei de Bierger wéi och bei de Gemengen a staatleche Verwaltungen Onkloerheeten doriwwer, wat d'Aufgaben a Kompetenze vum Ombudsman sinn.

D'Petitiounskommissioun versteet d'Frustratioun vun der Madamm Monti, wa Verwaltungen einfach net op hir Demanden äntwerten oder d'Zoustännegkeet hinan hierschiben. Och wann dat Ausname sinn, esou ass et dach schued, dass d'Ombudsman haut nach drun erënnere muss, dass si weeder Affekot nach Riichter ass, mee en onparteieschen, onofhängege Vermëttler, an dass d'Verwaltungen obligéiert sinn, hir zäitno a vollstänneg op hir Demanden ze äntwerten.

D'Ombudsman hieft awer och positiv Entwécklungen ervir. Esou gëtt et eng Rei vu Verwaltungen, déi d'Bierger systematesch drop opmierksam maachen, dass si d'Méiglechkeet hunn, sech un d'Ombudsman ze wenden, falls si mat enger administrativer Decisioun net averstane sinn. Dat begréisst mir natierlech och als Petitiounskommissioun.

Zum Deel erkläert dës Approche, dass d'Zuel vun de Reklamatiounen beim Ombudsman an d'Luucht geet. Am Joer 2022 goufen am Ganzen 1.247 Reklamatiounen eragereecht. Dat waren der daitlech méi wéi dat Joer virun, 2021, wou den Ombudsman 975-mol sollicitéiert gouf. Dass dës Hausse vun 2022 engem klaren Trend no uewen entsprécht, wäerte mer herno am Rapport zum Joer 2023 gesinn.

De Bekanntheetsgrad vum Ombudsman gëtt deemno méi grouss an dat ass och gutt esou. Et bleift awer nach Sensibiliséierungsaarbecht ze maachen. D'Bierger, déi sech un den Ombudsman wenden, hunn zum Deel falsch Erwaardungen. Oft kenne si d'Kompetenze vum Ombudsman net richteg. Dat gesäit een un der héijer Zuel u Reklamatiounen, déi net recevabel sinn.

De Rapport vun der Madamm Monti weist ganz detailléiert, wat mat de Reklamatiounen geschitt ass, déi 2022 traitéiert goufen. Vun deenen 1059, déi an deem Joer ofgeschloss goufen, waren der nëmme 671 (veuillez lire: 641) recevabel, an dovunner sinn der nach emol 299 als onbegrënt ofgewise ginn.

An 342 Fäll ass d'Ombudsman bei de Verwaltungen intervenéiert. Dobäi gouf en Taux de correction vun 80,4 % erreecht. Dat entsprécht och ongeféier dem Taux vun deene Jore virun.

Dësen Taux de correction totale ou partielle bedeit allerdéngs net, dass déi Leit, déi reklaméiert hunn, onbedéngt Recht kruten. Et kann och heeschen, dass si just eng Erklärung kruten, och wann d'Decisioun, déi zu hiren Ongonschten ausgefall war, net revidéiert gouf. Et ass eeben net esou, dass d'Verwaltung ëmmer am Feeler ass, wann d'Ombudsman intervenéiert. Oft ass et och esou, dass deen, dee reklaméiert, just net verstanen huet, firwat d'Verwaltung eng bestëmmten Decisioun getraff huet. D'Interventioun vum Ombudsman erméiglecht et an deene Fäll, Mëssverständnisse aus dem Wee ze raumen.

An hirem Rapport geet d'Ombudsman souwuel op hir Relatioun mat de Gemenge wéi op déi mat de staatlechen Acteuren an. Als Chamber beschäftegt mir eis natierlech un éischter Stell mat de Reklamatiounen, déi staatlech Administratiounen betreffen. Aus Erfahrung wësse mir, dass net all d'Ministère am selwechte Mooss beträff sinn. Dat ass ganz normal, well net all Verwaltung d'selwecht oft am direkte Kontakt mat dem Bierger ass. Reklamatiounen gëtt et logescherweis am heefegsten do, wou et ëm Steiere geet oder Demandé fir finanziell Hëllef an aner Services gemaach ginn.

Dat waren 2022 an ofsteigender Reiefolleg: den Aussemistère, de Ministère vun der Sécurité sociale, den Aarbechtsministère, de Finanzministère, de Justizministère an de Familljeministère.

Positiv ervirhiewe kann een, dass bei zéng Ministère en Taux de correction totale ou partielle vun 100 % konnt erreecht ginn. Bei véier Ministère gouf et keng Reklamatiounen. Dat waren de Ministère fir Digitaliséierung, de Ministère fir Gläichheet tëscht Fraen a Männer, de Konsumenteschutzministère an de Sportsministère.

An hirem Rapport hieft d'Ombudsman allkéiers eng Rei vu Fäll ervir, déi bestëmmte Problemer besonnesch gutt illustréieren. Dës Fäll si ganz am Detail beschriwwen, soudass mir e gutt Bild vun der Aarbecht vun der Madamm Monti an hirer Ekip kréien.

Well hei vill verschidde Ministère beträff sinn, freet d'Petitiounskommissioun ëmmer, fir vun deenen zoustänneg Chamberskommissiounen en Avis ze kréien. An deem Kontext wéll ech de Kolleegen aus deene Kommissiounen Merci soen. Mat hirer Analys leeschte si net nëmme e Bäitrag zu dësem Rapport, mee och all Kommissioun kritt op dës Manéier d'Geleeënheet, méi konkret Problemer unz diskutéieren a gegebenenfalls zu engem spéideren Zäitpunkt entsprechend Initiativen dozou ze huelen.

Ech kann hei natierlech net am Detail op all eenzelne Fall agoen, géif awer gären e puer Beispiller aus den Avisa vun de Kommissiounen wëllen zitéieren. All d'Avis fannt Dir natierlech integral am schrëftleche Rapport erëm.

Als Éischt wéilt ech op den Avis vun der Interieurskommissioun agoen, well ech virdru jo och schonn de Volet vun de Gemenge kuerz ugeschwat hunn. Am Joer 2022 goufen am Ganzen 123 Reklamatiounen agereecht, déi de Gemengesector betreffen. 92 Dosiere konnten ofgeschloss ginn an 68 dovunner ware recevabel. A 35 Fäll ass d'Ombudsman bei der zoustänneg Gemeng intervenéiert. Den Taux de correction ass mat 74,3 % e bësse manner gutt wéi bei de staatlechen Instanzen. D'Kommissioun bedauert et, datt d'Ombudsman an 9 Fäll keng adequat Äntwert krut. Allerdéngs ass d'Zuel vun de Fäll, an deene si bei de Gemengen intervenéiert, ëmmer relativ kleng.

Generell zitt d'Interieurskommissioun e positive Bilan, wat d'Resultat vun den Echangingen tëscht der Ombudsman an de Gemengen ugeet. Si ënnersträicht, wéi wichteg et ass, dass d'Gemengesservicer en

oppent Ouer fir d'Bierger hunn an am Fall vun enger Reklamatioun beim Ombudsman weider Efforte maachen, fir eng zefriddestellend Léisung ze fannen.

Wat d'staatlech Servicer ugeet, esou gëtt et bestëmmten Ursache fir Problemer, déi sech bei méi wéi engem Ministère bemierkbar maachen an ëmmer erëm kënnen virkommen. Eng dovunner ass de Mangel u Personal. Zum Deel ass dat eng Erklärung, firwat d'Administratiounen net ëmmer hiren Obligationen nokommen, der Ombudsman an deem gefroten Delai ze äntwerten. Dës Verwaltungen kommen ausserdeem net ëmmer no, fir de Bierger an engem rasonablen Delai de Service unzestellen, op dee si en Urecht hunn. Et gëtt am Rapport vum Ombudsman e puer esou Beispiller, wou d'Lenteur administrative kritiséiert gëtt.

Besonnenesch schlëmm ass dat, wa vulnerabel Persounen Hëllef, op déi si dringend ugewise sinn, net matzäit ausbezuelt kréien. Dat ass zum Beispill de Fall bei den Aides au logement. An der Logementskommission huet den zoustännge Minister Explikatiounen dozou ginn an d'Kommissionsmembere waren zefridden, dass seriö Efforte gemaach ginn, fir dës Situatioun ze verbesseren. Dee Service gëtt reforcéiert an de Minister huet erkläert, dass d'Zusammenaarbecht mat anere betroffenen Instanze verbessert soll ginn.

Eng aner Ursach dofir, dass et heiansdo zu immens laange Waardezäite kënn, sinn ze vill komplizéiert Prozeduren, bei deenen och méi Acteuren implizéiert sinn. Reklamatiounen an deem Sënn gouf et zum Beispill bei der Santé an der Sécurité sociale. Et gouf hei e puer Dossier, wou Dokteren oder Veterinäre laang gebraucht hunn, fir eng Autorisatioun ze kréien, fir hire Beruff auszeüben. D'Interventioun vum Ombudsman huet am Endeffekt dozou gefouert, dass d'Prozeduren iwwerducht a vereinfacht ginn, wat d'Kommission natierlech begréisst. Ech mengen, dass ech am Numm vun eis als dës Aart vum Zusammenaarbecht tëscht dem Ombudsman an de Verwaltungen nëmme kann ënnerstëtzen.

Am Rapport vum Ombudsman gëtt et allerdéngs nach Fäll, déi illustréieren, wéi komplex Situatiounen heiansdo sinn an dass et net ëmmer eng einfach Léisung gëtt. Dat gëllt besonnenesch bei grenzüwwerschreidende Fäll, wou tëscht den ënnerschiddleche Rechtssystemer vun de Länner eng Léisung muss fonnt ginn.

Exemplaresch ass hei de Fall vun enger Lëtzebuurgerin ze nennen, déi fréier an d'Lëtzebuurger Flegeversécherung abezuelt huet an duerno an Eisträich wunne gang ass. Obwuel et um EU-Niveau Reglementer gëtt, fir esou Situatiounen ze reegelen, gouf keng Méiglechkeet fonnt, dass déi Fra an Eisträich den Ussproch op Fleg konnt geltend maachen. Si huet missen op Lëtzebuerg zrëckkommen, fir déi Prestatiounen, déi hir zoustinn, ze kréien.

Nieft der Komplexitéit kënn geleentlech och e politeschen Aspekt zum Drogen. Eng Koppel, déi hei wunnt, mat duebeler Nationalitéit vu Lëtzebuerg a Portugal huet iwwer eng Leihmutterchaft an der Ukrain e Kand kritt. Si hunn et op der portugisescher Ambassade zu Kiew als hiert biologesch Kand enregistriert, sou wéi d'portugisescht Recht et virgesäit. Well d'Kand als biologesch Kand enregistriert ass an net als adoptéiert, haten d'Elteren zu Lëtzebuerg kee Recht op e Congé d'accueil. D'Ombudsman war awer der Meenung, dass dat net am Sënn vum Kand wier an och net dem Geescht géif entsprechen, an deem de Congé d'accueil agefouert gouf.

Et geet hei zwar un éischter Stell ëm de Congé d'accueil, mee um Fong ass déi Fro politesch relevant,

well de Problem zesummenhänkt mat der ënnerschiddlecher Aart a Weis, wéi Staaten d'Leihmutterchaft ugesinn. D'Verbuet vun der Leihmutterchaft zu Lëtzebuerg steet a sou Fäll dem Interessi vum Kand géintiwwer. Et ass deemno wäit aus wéi eng prozedural Fro.

Et ass richtig, dass d'Ombudsman an hirer Vermittlerroll neutral ass. Si ass weeder Richter nach Afekot. Wann déi Fäll, déi u si erugedroe ginn, awer op rekurrent Problemer hiweisen, huet si d'Méiglechkeet, Recommandatiounen ze formuléieren, déi duerchaus politescher Natur sinn. Do kann et dann natierlech sinn, dass dee betroffene Ministère eng ganz aner Vue huet an déi Recommandatiounen keng Suite kréien.

Ee Beispill ass d'Recommandatioun mat der Nummer 57, déi d'Ombudsman an hirem Rapport vum 2022 besonnenesch ervirhieft. Et geet hei ëm d'Bénéficiaires de protection internationale, déi e Regroupement familial froen. Opgrond vun de Reklamatiounen, déi bei der Ombudsman agange sinn, geet si dovun aus, dass et ab dem Joer 2021 Verännerunge gouf, wéi dës Demanden traitéiert ginn. Si ass der Meenung, dass d'Demanden, fir Kanner nokommen ze loossen, déi ënnert der Tutelle vun engem Familljemember sinn, deen net de Papp oder d'Mamm ass, op eemol méi restriktiv gehandhaabt gi wieren.

Sou kann et sinn, dass grad bei Flüchtlingen, déi aus engem Krichsgebitt kommen, d'Elteren dout sinn an e Monni oder eng Tatta d'Tutelle vun de Kanner iwwerhëlt. D'Ombudsman plädéiert dofir, dës Kanner déi selwecht vereinfacht Méiglechkeet ze ginn, hei mat hirer Famill zesummenzeliewen, wéi Kanner, deenen hir Elteren d'Demande maachen. Si huet an hirer Recommendation eng entsprecheend Propos fir eng Gesetzesännerung gemaach.

Den Ausseministère insistéiert allerdéngs, dass et keng Verännerung gouf, wéi dës Dossieren traitéiert ginn, a gëtt a sengem Brëf detailléiert Erklärungen, wéi decidéiert gëtt, ob eng Demande fir e Regroupement familial akzeptéiert gëtt oder net. Hie weist drop hin, dass Lëtzebuerg zum Deel manner restriktiv ass, wéi d'EU-Reglementatioun et virgesäit, a leent et of, d'Gesetz esou ofzeänneren, wéi d'Ombudsman et vurschleift.

De Rapport vum Ombudsman weist deemno net nëmme, wéi an Eenzelfäll tëscht Bierger a Verwaltungen vermittelte ka ginn. E weist gläichzäiteg op Situatiounen hin, fir déi d'Politik d'Verantwortung dréit. Et läit ënner anerem bei eis, ze decidéieren, wat fir eng Konsequenze mir doraus zéie wëllen.

Une voix | Très bien!

Mme Claire Delcourt (LSAP), rapportrice | D'Aarbecht vum Ombudsman a senger Ekipp ass dofir net just fir déi betrafte Leit, mee och fir d'Verwaltungen a besonnenesch fir de Legislatuer vu grousssem Wäert. Am Numm vum der Petitiounskommission soen ech der Madamm Monti an hire Mataarbechter nach eemol e ganz grouss Merci. An dat wär et elo mol fir de Rapport vum Joer 2022.

Plusieurs voix | Très bien!

Mme Claire Delcourt (LSAP), rapportrice | Här President, ech géing dann och direkt zu dem nächste Rapport kommen, deem vum Joer 2023. An och hei gëllt natierlech am Numm vun der Petitiounskommission e ganz grouss Merci un d'Madamm Monti an hir Ekipp fir d'Aarbecht an de Rapport vum Joer 2023.

Si huet eis hire Rapport hei an der Chamber den 10. Juni ganz ausféierlech virgestallt a mir haten do eng éischt Geleeënheet, fir Froen dozou ze stellen. An der Suite hunn déi eenzel Chamberskommissionen sech

mat de Reklamatiounen zu de verschiddene Ministère befaasst, sou wéi dat üblech ass. An hir Avis fannt Der och hei am schrëftleche Rapport vun der Petitiounskommissionen erëm.

Souwuel an hirer Presentatioun wéi och am Virwuert zu hirem Rapport geet d'Ombudsman nach emol op d'Problemer an, déi d'Digitaliséierung mat sech bréngt fir Leit, déi domat net eens ginn. Dat ass net fir d'éischt, dass si dës Sujet uschwätzt. D'Petitiounskommission deelt d'Meenung vun der Madamm Monti, dass et an de Verwaltungen och an Zukunft muss méiglech sinn, direkt mat de Persounen ze schwätzen, déi fir e bestëmmten Dossier zoustänneg sinn.

Une voix | Très bien!

Mme Claire Delcourt (LSAP), rapportrice | Den Zougang zu de Servicer an d'Kommunikatioun tëscht Verwaltungen a Bierger ass e Sujet, dee sech ewéi e roude Fuedem duerch de Rapport vum der Ombudsman zitt.

En éischten Deel vum Rapport beschäftegt sech awer wéi gewinnt mat de Statistiken. An insgesamt goufen 2023 1.456 Reklamatiounen beim Ombudsman ageeicht. An dat sinn der jo och dann daitlech méi wéi dat Joer virdrun – déi hat ech jo genannt – mat 1.247. Also do gesi mer dann, dass och e kloren Trend do ass. 973 Dossier goufen definitiv clôturéiert, 27 provisoersch ofgeschloss a 456 waren um Enn vum 2023 nach en cours.

D'Zuel vun de Reklamatiounen, déi de Gemengesector betraff hunn, war mat 122 Fäll bal d'selwecht wéi am Joer virdrun. Allerdéngs ass d'Ombudsman nëmme a 17 Fäll bei de Gemengen intervenéiert. Mat 88,2 % war den Taux de correction e gutt Stéck besser. An d'Petitiounskommission begréisst dat an hofft, dass an Zukunft déi Fäll, wou d'Ombudsman einfach keng Äntwert kritt, wierklech dann d'Ausnam sinn.

Bei de staatleche Verwaltungen sinn et déi selwecht wéi an de Virjoren, déi am meeschte betraff sinn, wat e bëssen an der Natur vun der Saach läit.

Eng ganz Rei vu Reklamatiounen waren a Relatioun mat der Immigration an dem Accueil vu Flüchtlingen. D'Interieurskommission huet sech vum Innenminister detailléiert Informatiounen gi gelooss zu de Reklamatiounen, déi d'Direction de l'immigration betreffen. Kritiséiert goufe besonnenesch déi laang Delaien, fir eng Decisioun ze kréien. D'Kommission huet zur Kenntnis geholl, dass hei Efforte gemaach ginn, fir Dossier méi schnell ze traitéieren, ass sech awer gläichzäiteg bewusst, wéi komplex dës Dossieren oft kënnen sinn.

An der Familljekommission gouf iwwert déi problematesch Situatioun beim ONA geschwat, woubäi d'Contrainté vun deem Service unerkannt gi sinn. De Problem läit wäitgeeënd bei der schwiereger Logementssituatioun zu Lëtzebuerg, déi net nëmme Immigrante betréift, mee generell den Accès zu engem abordabele Logement fir e groussen Deel vun der Bevëlkerung.

Beim Logement gouf et dann och eng Partie Reklamatiounen, well et ze laang gedauert huet, bis d'Aides au logement konnten ausbezuelt ginn. Ursach dofir waren net seele komplizéiert Prozeduren. De Ministère huet sech bereet erkläert, mat deem zoustännge Service ze kucken, wéi een dës Prozeduren ka vereinfachen.

D'Familljekommission betount an hirer Stellungnam, dass déi Leit, déi mam Fonds national de solidarité ze dinn hunn, zu deene Vulnerabelste gehéieren. Si begréisst et, dass déi zoustänneg Servicer méi eng

proaktiv Approche hunn, fir déi Dossieren ze traitéieren.

Wat de Familljeminstère ugeet, sou ass d'Ombudsman an hirer Recommandatioun Nummer 56 nach emol ganz am Detail op Froe ronderëm d'Kannergeld agaang. Konkreet geet et hei ëm d'Allocation familiale fir Kanner vu Grenzgänger. En Urteel vum Europäesche Geriichtshaff hat hei eng Diskriminatioun vu Grenzgänger, déi zu Lëtzebuerg schaffen, festgestallt. De Regimm zu Lëtzebuerg gouf doropshi geännert. An der Reunion vum der Familljekommissioun hat de Minister och dozou Erklärungen ofginn.

En anere Ministère, wou ëmmer relativ vill Reklamatiounen aginn, ass dee vun der Sécurité sociale. D'Ombudsman hieft besonnesch eng Rei Problemer ervir, déi sech bei der Pensiounskeess erginn. Zum Deel geet si op Problemer an, déi sech stelle kënnen fir Leit, déi an ënnerschiddleche Länner Pensiounsrechter hunn.

An enger vun hire Recommandatiounen mécht si op d'Ongläichbehandlung opmierksam vu Leit, déi eng Pension de vieillesse anticipée kréien an nach e Revenu aus enger Aktivitéit accessoire hunn. Jee nodeem, ob dës Aktivitéit als Salarié oder Indépendant ausgeübt gouf, hat dat ënnerschiddlech Konsequenze fir dee Beträffenen. Am Fall vun enger Aktivitéit accessoire salariée ass de Montant vun der Pension proportional erfogusat ginn. Am Fall vun enger Aktivitéit accessoire indépendante gouf d'Pension ganz einfach gestrach. D'Ombudsman hat dat schonn an hirem Rapport vun 2021 contestéiert.

Entre-temps gëtt et en Arrêté vum Verfaassungsgeriicht, dat festhält, dass dës Ongläichbehandlung net verfaassungskonform ass. Déi zoustänneg Chamberskommissioun weist an hirem Avis dorop hin, dass de Code de la sécurité sociale amgaang ass, an deem Sënn ofgeännert ze ginn.

D'Santé-a-Sécurité-sociales-Kommissioun huet sech natierlech och mat de Reklamatiounen befaasst, déi un d'Gesondheitskeess gericht waren. Ofgesinn dovun, dass d'Ombudsman net ëmmer zäitno déi Äntwerte krut, déi si gefrot huet, huet d'CNS an deenen zitierete Fäll korrekt gehandelt. Allerdéngs suergt déi aktuell Rechtslag zum Deel fir Problemer: Engersäits betrëfft dat schwanger Fraen, déi keen Urecht op e Congé de maternité hunn – si riskéieren esou och an enger ganz prekärer Situatioun ze sinn –, an zum anere gëtt et Problemer, wann den Aarbechtsdokter an de Kontrollidokter zu widdersprécheleche Conclusiounen kommen. D'Kommissioun begreist et, dass d'CNS en Aarbechtsgrupp agesat huet an dass Preparatiounen lafen, fir dës Problemer ze léisen.

D'Aarbechtskommissioun huet sech am Detail mat enger Recommandatioun befaasst, déi d'Interimsaarbecht betrëfft. Nodeems eng Persoun reklaméiert huet, well se de Chômage refuséiert krut, huet sech erausgestallt, dass d'Interimsfirma ewuel méintelaang un déi selwecht Firma vermëttelt huet, awer ëmmer nëmme Kontrakter vu méindes bis freides gemaach huet. D'Zil vun der Recommandatioun ass et, dass Interimsfirma sech un d'Aarbechtsrecht halen. D'Aarbechtskommissioun ass der Meenung, dass d'Sécurité sociale en Deel vun der Responsabilitéit dréit, fir esou Situatiounen ze identifizéieren. Si wëll sech an deem Sënn eng Kéier mat de Membere vun der Santé-a-Sécurité-sociales-Kommissioun zesummesetzen.

Une voix | Très bien!

Mme Claire Delcourt (LSAP), rapportrice | D'Aarbechtskommissioun huet sech dann nach mat de Reklamatiounen beschäftegt, déi d'ADEM an d'ITM betrëfft hunn. Zum Deel gouf et Problemer bei der

Kommunikatioun, zum Deel hunn déi zwou Verwaltungen an den Ae vun der Ombudsman eng ze vill rigid Applikatioun vum Gesetz gemaach, déi fir de Beträffenen onverhältnisméisseg Konsequenzen hat.

Här President, ech kann de Mëtten net op all eenzelne Fall agoen, deen an deenen eenzelne Kommissiounen diskutéiert gouf. Ech géif awer nach gär op d'Reklamatiounen agoen, déi vu Leit kommen, déi am Prisong sinn; net onbedéngt well d'Problemer hei am gréissten wieren, mee well d'Ziel vun de Reklamatiounen an deem Beräich eropgaang ass. An der Justizkommissioun huet d'Ministesch erkläert, dass d'Erëffnung vum Centre pénitentiaire d'Uerschterhaff méiglecherweis domat ze dinn hat, well an deem Kontext vill Detenuen transferéiert gi sinn.

D'Justizkommissioun hält zur Kenntnis, dass, entgéint de Reklamatiounen, Prisonéier, déi opgrond vun enger Krankheet e spezielle Regimm mussen anhalen, Menüer kréien, déi dës Bedierfnisser Rechnung droen.

Aner Reklamatiounen hunn den Accès zum Internet betrëfft. D'Justizministesch huet dozou rappéléiert, dass d'Detenuë kee Recht op en Internetzougang hunn, och wa si ënner bestëmmte Konditiounen Accès kënnen kréien.

Ech kommen dann zu de Conclusiounen vun der Petitiounskommissioun. Aus all deene Reklamatiounen geet ervir, dass vill Leit Schwierigkeeten hunn, administrativ Prozeduren nozevollzéien an Decisiounen vun de Verwaltungen ze verstoen. D'Digitaliséierung mécht dat net méi einfach. Au contraire: Fir en Deel vun de Leit ass dat eng zousätzlech Hürd, déi den Accès zu de Services an Hëllef, op déi si e Recht hunn, erschwéiert. Mir schléissen eis dem Wunsch vun der Ombudsman un, dass d'Alternativen zu digitale Prozeduren erhale bleiwen an dass et weiderhi méiglech ass, déi zoustänneg Services telefonesch ze erreechen.

Mir begrëssen et, dass an deene Fäll, wou Prozeduren iwwerméisseg komplizéiert sinn, éierlech Efforte kënnen gemaach ginn, fir dat ze änneren.

D'Petitiounskommissioun huet och zur Kenntnis geholl, dass et oft inkohärent oder mangelhaft Gesetzestexte sinn, déi fir Problemer suergen. Mir deelen d'Meenung vun der Ombudsman, dass dat net zum Nodeel vun de Bierger d'äerf interpretéiert ginn.

Här President, an deem Débat d'orientation diskutéiere mir am Schnellduerchgang ganz ënnerschiddlech Problematiken aus zwee Joresrapporten. D'Madamm Monti huet ugekënnegt, dass mir Ufank nächst Joer schonn den nächste Rapport presentéiert kréien. Deen Exercice erlaabt et net direkt, allen oppene Froe gerecht ze ginn. Et ass awer op kee Fall eng Routine, déi duerno direkt erëm an de Vergiess gerochen dierf.

Mir notzen d'Geleeënheet haut, fir eis Appreciatioun vun der enorm wichtiger Aarbecht vun der Madamm Monti an hirer Ekippe ze ginn. De gréisste Merci kënnen mir hinne wuel domat ginn, wa mir eis an de kommende Méint mat eenzelne Punkten aus deene Rapporten am Detail befaassen an do, wou et néideg ass, Gesetzestexte upassen.

An domat wär ech um Enn vu mengem Rapport ukomm a soe villmools Merci fir d'Nolauschteren.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Ech soen der Rapportrice villmools Merci fir hire Rapport.

An ech ginn dann d'Wuert weider un déi éischt ageschriwwen Riednerin, d'Madamm Nathalie Morgenthaler. Madamm Morgenthaler.

Débat

Mme Nathalie Morgenthaler (CSV) | Här President, léif alleguer, beim Duerchliese vun deenen zwee Berichter vum Ombudsman, déi mer haut hei behandelen, gëtt engem ëmmer erëm bewosst, dass d'Verwaltungen d'Rechter vun alle Leit mussen garantéieren an deementspreechend am Dénkscht vu jidderengem mussen stoen. An den Ombudsman gëtt hei eng wichteg Hëllefstellung. Wann eng Kéier e klengen oder e gréisseren Hick an den Interaktiounen tëschent enger Persoun an enger Verwaltung ass, dann ass den Ombudsman do, fir déi richteg Léisunge virzeschloen. Dofir sief der Madamm Claudia Monti an hirer ganzer Ekippe en décke Merci gesot fir hir alldéeglech Aarbecht an hir ausféierlech Berichter, déi ganz instruktiv fir eis sinn.

Ech muss zouginn, dass ech mech den éischten Ament gefrot hunn, firwat da grad d'Petitiounskommissioun an net zum Beispill d'Institutionekommissioun d'Haaptroll bei de Joresberichter vum Ombudsman géif iwwerhuelen. No kuerzer Iwwerleeung luecht et engem awer séier an: D'Petitiounskommissioun ass awer iergendwou déi Kommissioun, déi den nooste Kontakt zu de Biergerinnen a Bierger huet an domat och e wichteg Bindeglied tëschent der Bevëlkerung an de Verwaltungen vum Staat ass.

D'Madamm Monti huet der ganzer Chamber dëst Joer eréischt de Bericht vun 2022 presentéiert a kuerz drop och dee vun 2023. Si huet Mëtt Februar 2024 op RTL erkläert, dass si wëlles gehat hätt, de Bericht vun 2022 am Dezember 2023 ze presentéieren, well si géif – ech zitieren – „kucken, laanscht all Walen ze kommen, fir wierklech politesch neutral ze sinn“. Als fréier Direktesch vun engem Gremium, deen och un déi selwecht Prozedur gebonne war an ass, verstinn ech déi Ausso vun der Madamm Monti zu hirer politischer Neutralitéit net wierklech. Grad wann ee politesch neutral ass, dierfte Wale jo keen Hindernis sinn, fir Verwaltungen ze luewen oder fir de Fanger op déi eng oder déi aner Wonn ze leeën. Mir géifen eis als CSV op jidde Fall wënschen, dass all d'Institutionen, virun allem déi, déi un d'Chamber rattachéiert sinn, hire Joresbericht direkt dat Joer drop virstellen, an domat mengen ech am éischte Semester vun engem Kalennerjoer.

Komme mer elo zum Joresbericht vun 2022. Leider ass et esou, dass nach ëmmer ze vill ëffentlech Acteuren an Actricen nëmmen eng limitéiert Kenntnis vun der Roll, den Zoustännegkeeten an den Interventiounsméiglechkeeten vum Ombudsman hunn. Et ass erschreckend, dat muss feststellen, well et nach aner Kreie gëtt, déi vill manner bekannt sinn, a wann dat scho bei esou enger grousser, wichtiger Institutioun, déi awer schonn 20 Joer al ass, esou empfongt gëtt, da muss onbedéngt nach besser a verstärkt no baussen informéiert a kommunizéiert ginn.

Dofir ass et ëmsou méi ze begrëssen, dass am Verglach zu anere Länner bei eis ëmmer méi Verwaltungen am Fall vun enger administrativer Ofweisung automatesch Recoursméiglechkeeten uginn. Entscheedungen, déi de Leit Problemer kënnen bereeden, ginn ëmmer méi vu klenen Informatiounen begleet, wéi een e Konflikt och aussergerichtlich ka léisen. D'Méiglechkeet, bei den Ombudsman ze goen, gëtt an de Voies non contentieuses reegelméisseg uginn. Et ass immens luewenswäert, dass Lëtzebuerg anscheinend domadder Virreider ass an aner Länner eis als Virbild wëllen huelen.

Ech ginn net méi op eenzel Dossier an, mee wollt allgemeng éischter Feststellungen maachen. Verschidden Ufroen ginn nach ëmmer net ëmmer beäntwert

a munchmol si widerhuet Rappellen noutwendig, éier eng Äntwert vu verschiddene Verwaltunge kënnt, an dat, obwuel am Gesetz kloer steet, dass all Ufro fir e Renseignement muss beäntwert ginn. Den Ombudsman ka souguer Delaie festsetzen, bannent deenen eng Äntwert muss erfollegen, ausser bei de bekannten Ausnamen, wéi zum Beispill der Staats-sécherheet, wou d'Geheimnis natierlech iwwerweert.

Et gëtt och nach ëmmer Reklamatiounen, wou widerhuet Pingpong tëscht de Verwaltunge gespilt gëtt, wou eng Verwaltung där anerer d'Schold gëtt an de Bierger respektiv d'Biergerin dobäi op der Streck bleift. D'Verwaltunge verpassen et och munchmol, eng richteg Motivatioun vun hirer Entscheedung matzedeelen, respektiv kënnt et vir, dass hir Motivatioun op Konditiounen fousst, déi guer net esou an engem Gesetz virgesi sinn.

D'Ausleeung vum Gesetz kann och emol ze strikt ausfallen oder guer net am Sënn vum Gesetzgeber. Leider kritt ee munchmol den Androck, dass dem Bierger oder der Biergerin schlechte Wëlle respektiv schlecht Absichten ënnerstallt ginn. Allgemeng gëtt festgestallt, dass verschidde Situatiounen duerch méi kloer Gesetzestexter oder Reglementer kéinte verhënnert ginn. Wann Texter flou, widderspréchelech oder onkomplett sinn an net ëmmer un Iwwergangsphase geduecht gëtt, kann et virkommen, dass dës zu juristesche Vakuumen féiert, déi dacks zu Ongonschte vun de Biergerinnen a Bierger ausgeluecht ginn.

Dës Beispiller weisen ganz kloer d'Wichtigkeet vun engem öffentliche Dëngscht, deen neutral, effizient an transparent muss sinn. An als Politik si mer deementspreechend gefuerdert, fir kloer Gesetzestexter ze stëmmen, déi kee Spillraum fir Interpretatiounen loosse.

D'Ombudsman gëtt ze bedenken, dass nieft dem neie Rekord vun 1.247 Dossieren, déi tatsächlech opgemaach gi sinn, awer och nach eng Hellewull Telefongesprécher assuréiert ginn, wou d'Leit iwwert dee Wee déi néideg Informatiounen kréien. Fir e reellt Bild vun der Aarbecht vum Ombudsman ze kréien an ze gesinn, wéi vill d'Institutioun wierklech sollicitéiert gëtt, wär et vläicht interessant, an Zukunft och eng Telefonsstatistik ze féieren.

Da komme mer elo zum Joresbericht vun 2023. D'Unzuel vun den Dossieren ass flagrant an d'Luucht gaangen. Et gëtt eng Steigerung ëm zwee Drëttel am Verglach zu 2018. An deenen Zuele fanne sech och d'Reklamatiounen aus de Prisongen erëm. A well Enn 2022 eng nei Untersuchungshaft um Uerschterhaff opgaangen ass, sinn natierlech och Dossiere vun do derbäikomm.

Wou d'Ombudsman am Joresbericht 2022 nach bedauert huet, dass nach ëmmer ze vill öffentliche Acteuren an Actricen nëmmen eng limitéiert Kenntnis vun hirer Roll, hiren Zoustännegkeeten an hiren Interventiounsméiglechkeeten hunn, esou kann een awer houfreg drop sinn, dass d'Institutioun Ombudsman u sech als Ulafstell dobaussen awer e gewëssene Bekanntheetsgrad bei der Bevëlkerung huet. Dës Tatsaach kënnt zum Deel doduerch – an dat hat ech jo virdru schonn ugeschwat –, dass ëmmer méi Verwaltungen den Ombudsman als Recoursméiglechkeet direkt an hire Bréiwer ugin.

D'Digitalisatioun gëtt am Bericht vun der Ombudsman als eng fei Saach beschriwwen. Allerdëngs stellt sech an der Praxis eraus, dass dat aus ënnerschiddleche Grënn vill Leit Problemer bereet. Mir däreifen als Politikerinnen a Politiker bei deem ganze Prozess vun der Digitalisatioun an dem Once-Only-Prinzip net aus den Ae verlëieren, dass et Leit gëtt, déi

entweder duerch eng feelend oder komplex Technik respektiv Apparater oder och wéinst engem spezifische Bedierfnis vläicht net kënne mat op dee Wee geholl ginn. All déi nei technologesch Entwécklungen, wéi d'Kënschtlech Intelligenz, an Technologien, wéi beispillsweis Chatbots, kënnen de Leit wäertvoll Hëllefstellung ginn, andeems se einfach Erklärungen an Informatiounen ubidden. Mee wéi maache mer et, fir hei keen op der Streck ze loosse? Et ass un eis, drop opzepassen, jidderengem dee selwechten Zougang zu senger Rechter ze garantéieren.

Den Once-Only-Prinzip sengersäits wäert et méiglech maachen, Dokumenter tëschent verschiddenen administrativen Entitéiten ze deelen an esou onnéideg Prozeduren ze vermeiden. Doduerch géif beispillsweis den Non-recours vu verschiddene finanziellen Ënnerstëtzungen ewechfalen an d'Leit kéimen dann an de Genoss vun Hëlfe, déi se soss vläicht ni ugefont hätten, dës, well d'Moosnamen hinne vläicht net bekannt sinn oder déi administrativ Schrëtt als schwéierfällig empfongen ginn. D'Leit risquéieren och net, de Renouveau vun enger Hëllef net unzefroen, a verpassen och keng Delaie méi. Dës Entwécklung wäert ganz am Sënn vum Bierger oder der Biergerin. D'Feelerquelle gi minimiséiert an den Ombudsman an d'Verwaltung ginn automatesch mat entlaascht.

Mir sinn eis heibanne wuel all eens, dass den öffentlichen Dëngscht effizient, einfach an zougänglech soll sinn a sech duerch eng grouss Transparenz auszeeche soll, jo, souguer muss. D'Regierung huet sech net fir näischt an hirem Koalitiounsofkomme virgeholl, fest a rasonabel Friste fir d'Veaarbechtung vun Ufroen vu Bierger a Biergerinnen festzuleeën, virausgesat natierlech, dass den Dossier komplett ass. Donieft soll och d'Zesummenaarbecht tëscht de Verwaltunge verstärkt a verbessert ginn.

D'Madamm Monti huet och erkläert, dass hir Verwaltung hir Approche geännert huet an doduerch elo vill Leit gemierkt hunn, wéi wäertvoll hir Institutioun ka sinn an dass si en Alliéierte fir eng Administratioun ka sinn. Och hei gëtt d'Verwaltung entlaascht, well d'Ekipp vum Ombudsman vill Reklamatiounen am Virfeld schonn ewechhuele kann, dës, deemno wéi, direkt schonn um Telefon.

Allgemeng, esou sot si an dësem Haus, wäeren d'Relatiounen mat de Verwaltunge besser ginn, wat een ënner anerem, jee no Ministère an no Fall, och um Taux de correction ka feststellen.

Als CSV freeë mer eis elo schonn op eppes, wat beim Bericht vun dësem Joer ugekënnegt ginn ass, nämlech de Fakt, dass den Droit à l'erreur vum Administré oder der Administrée soll verstärkt beliicht ginn.

„Ombudsman“ ass e schweedescht Wuert, wat iwwersat „Vertrieber vum Vollek“ heescht. Schweden huet schonn 1809 e parlamentareschen Ombudsman agesat, fir dem Vollek méi Gehéier ze verschafen. Dee lëtzebuergeschen Ombudsman ass esou gesinn eréischt den 22. August 2003 duerch e Gesetz an d'Liewe geruff ginn.

Heibannen ass hoffentlech jidderer frou, dass den Ombudsman dann elo an der Verfassung verankert ass, och wann en d'Verfassungsreform vläicht net matgestëmmt huet. Op alle Fall ass doduerch d'Ofschaffung vum Ombudsman duerch en einfacht Gesetz onméiglech gemaach ginn. Den Numm ass am Kader vun der Reform och vu „Mediateur“ an „Ombudsman“ geännert ginn a fir seng Ernennung brauch et eng qualifizéiert Majoritéit.

Wann dës grouss Prinzipien iwwert dee Wee festgehale gi sinn, esou ass et awer gläichzäiteg ugeduecht, verschidden Institutiounen, déi un d'Chamber

rattachéiert sinn, zesummen an ee Gesetz ze schreiwen. Domat sinn den Ombudsman, den Okaju, den Ombudsman fir d'Kanner a Jugendlecher also, an de CET, de Centre pour l'égalité de traitement, gemengt. Deemno wéi stéisst d'CCDH, déi konsultativ Mënscherechtskommissioun, och nach dozou. Bei deem Regroupement soll d'Individualitéit vun allen Institutiounen an Organisatiounen erhalte bleiwen, mee et kéinte Punkte verbessert respektiv verstärkt an ausgeweit ginn.

D'Madamm Monti hat jo heibannen zum Beispill gesot, dass si sech keng weider Sanktiounsméiglechkeete wënscht, well si gären op Vertrauensbasis mat de Verwaltunge schafft. Si huet jo als finalen Auswee souwiesou ëmmer nach d'Méiglechkeet, am Kader vum Joresbericht eppes publick ze maachen.

Dogéint besteet de Wunsch awer, an dat scho méi laang, dass dem Ombudsman seng Befugnisser ausgeweit ginn, andeems en och d'Kontrollinstanz fir privat gefouert Institutiounen mat staateleche Missiounen gëtt. Dës Aufgabe gi jo schliisslech mat öffentliche Gelder finanziert an deemno hunn d'Leit och hei d'Recht, ze reklaméieren, wann d'Aart an d'Weis vun dese privat geréierte Servicer do net klapp.

D'Madamm Monti huet och nach aner Iddie weiderginn, déi een an engem neien Text kéint abauen, zum Beispill och d'Tatsaach, dass si sech wënscht, dass den Ombudsman Amicus curiae kéint spillen. Et wär deemno interessant ze wëssen, wou deen Text, deen hannert de Kulisse scho besteet, drun ass.

Här President, léif alleguer, de Bericht vun der aktueller Ombudsman enthält eng Abberzuel vun Eenzelfäll a Recommandatiounen. Fir eis Politikerinnen a Politiker ass et ganz interessant, an deenen eenzelne Kommissiounen d'Diskussiounen zu an de Suivi vun deenen eenzelne Fäll ze verfollegen. Doduerch, dass mer déi Fäll op deene verschiddene Plazen thematiséieren, gi souwuel d'Verwaltunge wéi och mir op verschidde Problemer opmierksam a kënnen dann decidéieren nozebesseren. Dat ka munchmol vun enger klenger Upassung bis zu enger politescher Entscheedung, zum Beispill enger Gesetzesännerung, goen.

All dës Beispiller ënnersträichen op alle Fall d'Wichtigkeet vun dësem Service an dem Exercice, dee mer zënter der Presentatioun vun deenen zwee Berichter gemaach hunn a sécherlech nach wäerte maachen. Der Ombudsman an hirer ganzer Ekipp sief nach eng Kéier e grouse Merci gesot fir hiren Asaz am Dëngscht vun all de Biergerinnen a Bierger.

Ech soen Iech Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Morgenthaler. Déi nächst ageschriwwen Riednerin ass d'Madamm Mandy Minella. Madamm Minella.

Mme Mandy Minella (DP) | Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, virop der Madamm Rapportrice merci fir hire Rapport. An ech wollt och der Madamm Monti Merci soen, hir an hirer Ekipp, fir déi gutt Aarbecht, déi si déi lescht zwee Joer gemaach hunn.

Natierlech gëtt iwwert d'Joer versicht, Problemer a Schwierigkeeten ze evitéieren. Dat geléngt och. A wann ee sech d'Taux-de-correctionen an deene verschiddene Beräicher ukuckt, geléngt et och ëmmer méi. Trotzdeem bleift d'Zil weider, Onstëmmegkeeten a Problemer guer net entstoen ze loosse. An dofir ass de Rapport vun der Ombudsman och immens wichteg. Wichtig, well en ëmmer erëm op Situatiounen opmierksam mécht, wou een à la base net direkt gesäit, dass Problemer kéinten entstoen. Wichtig awer och, fir vun dese Situatiounen de Suivi

ze maachen a fir ze gesinn, ob och Solutiounen ausgeschafft ginn.

D'Zil ass et, laangfristeg ze evitéieren, dass problematesch Situatiounen sech widderhuelen. Lëtzebuerg huet e staarken effentlechen Déngscht. Sécherlech ass net alles perfekt, mee d'Ekippe sinn allgemeng immens engagéiert an och ëmmer amgaangen, sech ze developpéieren an ze moderniséieren. Dass et trotzdem heiansdo zu Problemer tëscht de Bierger an den Administratiounen kënnt, bleift natierlech net aus. Glécklecherweis ka viles duerch Mediatioun aus der Welt geschaff ginn.

D'Ombudsman bleift och haut eng onverzichtbar Institution an onser Demokratie. D'Ombudsman hält d'Mënschen an hir Problemer eescht. Et gouf hei an der Chamber schonn emol an deem Kader gesot – ech zitieren –, „dass de Conseil de l'Europe an d'Principes de Venise d'Wichtigkeet vum Mediateur ënnersträchen an dass [am] Dezember 2020 souguer d'Assemblée générale vun de Vereenten Ombudsman a Mediateur promouvéiert huet“. Alles dat weist ganz kloer, dass dës Institution engem reelle Besoin entsprécht.

Émsou méi freet et een, dass mat der Verfassungsreform 2023 den Ombudsman déi verdéngten Unerkennung kritt huet, déi dës Institution als wäertvollt Element an der Lëtzeburger Gesellschaft verankert.

Zu deenen zwee Rapporten. Déi waren immens informativ, ech géif awer, vu d'Zäit, just op e puer Beispiller agoen. Fir awer och nach eppes ze widderhuelen, wat scho méi oft am Kader vum Ombudsrapport gesot gouf a wat och ganz richteg ass: Eng Gesellschaft muss sech doru moossen, wéi si mat deene Leit ëmgeet, déi schlecht dru sinn. Et ass genee an deene Fäll, wou den Ombudsman wichteg Akzenter setzt an de mënschleche Wee virun Texter a Reegele setzt, fir dass déi human Approche am Sënn vun de Bierger gewielt gëtt.

Sou zum Beispill de Fall vun enger Persoun, déi d'Allocation de vie chère sollt refuséiert kréien. Wat war passéiert? E Bierger hat eng Demande fir d'Allocation de vie chère eragereecht an ass no enger Zäit drop opmierksam gemaach ginn, dass e Relevé vun der Bank mat enger Kontosnummer géif feelen. Doropshin huet d'Persoun eng Foto vun hirer Bankkaart erageschéckt. Zur Iwwerraschung vun der Persoun krut si dunn awer virum virgeschriwwenen Delai vun 30 Deeg e Refus vun hirer Demande, dëst, well den Dossier net matzäiten an och net komplett eragereecht gi war. Wat déi Persoun effektiv net bemierkt hat, war, dass op deenen neie Kaarten d'Kontosnummern effektiv net méi vir, mee hannen op der Kaart geschriwwen stinn.

Natierlech, et ass u sech un all Mënsch, derfir ze suergen, dass d'Dokumenten och an der Rei sinn, wann een eng Demande fir eppes erareecht. Mee heiansdo muss een och iwwert d'Reegelen eraus matdenken. Net nëmme krut d'Persoun e Refus nach virum gesetzlechen Delai, mee dat heite war och e ganz banale Feeler, deen een u sech mat engem einfachen Uruff hätt kënne léisen, an zwar nach virum Delai.

Och wa säitens dem Fonds national de solidarité aktuell net virgesinn ass, Rappellen zu deene verschiddenen Dossieren erauszeschécken, sollt een awer net vergiessen, dass grad déi Leit, déi e Refus kréien, batter Konsequenzen an hirem Alldag ze spiere kréien. Si mussen op dës Mesüeren zeréckgräife kënnen, well se wierklech vun där Assistenz ofhängeg sinn a zu deene vulnerabelste Leit an eiser Gesellschaft gehéieren, déi et och esou schonn net einfach hunn.

Eng kleng Assistenz kann net just de Servicer immens vill Aarbecht, mee och deene Leit, déi Hëllef

brauchen, immens vill Misär a Suergen erspueren. A grad dat ass jo awer eent vun den Haaptziler vun dëse soziale Mesüeren. Émsou méi frou sinn ech, dass de Fonds national an deem Fall net just reagiert huet, mee och versicht, à long terme Ännerungen virzugesinn, fir genau esou Problemer ze vermeiden.

Änlech goung et enger Damm, där hire REVIS gekierzt gouf. Wat war geschitt? D'Koppel hat sech getrennt, d'Fra war bei de Kanner, mee de Mann war verschwonnen a béid haten iwwer Jore kee Kontakt. Nodeems d'Fra no Joren d'Scheidung agereecht huet, gouf et och eng Decisioun, dass de Mann sollt fir d'Kanner d'Ennerhaltskäschte bezuelen an Alimenter u seng Exfra. D'Madamm selwer krut zu där Zäit de REVIS. Deen ass hier dunn awer op der Basis vun där Decisioun gekierzt ginn. De Problem hei awer war deen, dass d'Suen, déi si vun hirem Exmann hätt solle kréien, ni bei hir ukomm sinn. Och d'Avancé vun der Pension alimentaire konnt si dee Moment net kréien. Dat alles huet si an eng immens schwieereg finanziell Situatioun bruecht. Um Enn konnt si mol hire Loyer net méi bezuelen. D'Fra gouf also hei u sech duebel an dräifach bestrooft. An och hei war et wichteg, dass d'Ombudsman agräift an den FNS no engem éischte Refus awer dozou konnt beweegen, de Montant vum REVIS fir d'Madamm nei ze fixéieren.

Dëst schéngen oft op den éischte Bléck Klenggekeiten ze sinn. Wann ee sech awer den Impakt vun de verschiddenen Decisiounen bewosst mécht, mierkt een, wéi onverzichtbar den Ombudsman tatsächlech ass, deen ëmmer erëm intervenéiert, wann d'Leit sech an enger kriddeleger Situatioun selwer net méi ze hëllef wëssen.

Dëst gesot, a bei alle Kriticken a Problemer, déi et gëtt, sinn ech awer och frou – ech hunn elo zwee Beispiller aus der Famille genannt –, dass zum Beispill grad an der Famille bei den Dossieren, déi un d'Ombudsman erugedroe ginn, den Taux de correction an d'Luucht gaangen ass, an dat vun 80,95 % am Joer 2022 op 85,71 % am Joer 2023.

Allgemeng géifen och manner Plainté gemaach ginn, wat dann och un der méi enker Zesummenaarbecht vum Familljeministère mam Ombudsman an den Efforten an deem Beräich géng leien. Dat ass eng positiv Entwécklung, déi ganz kloer weist, dass och opsäite vun de Ministère a Verwaltungen wierklech Efforte gemaach ginn, fir de Leit entgéintzekommen an och Léisungen ze fannen.

Onofhängeg dovun ginn ech awer och dervun aus, dass de Guichet social unique, zesumme mam Once-Only-Prinzip, un deenen de Familljeminister Max Hahn an d'Madamm Minister fir Digitalisatioun Stéphanie Obertin schaffen, an Zukunft zousätzlech Verbesserungen grad am Beräich vun de soziale Leeschtungen wäerte mat sech bréngen.

E weideren Dauerbrenner am Beräich Santé, fir méi genau ze sinn an der Sécurité sociale, ass de Problem vun de verschiddene Meenungen tëschent dem Kontrolldokter an dem Aarbechtsdokter. De Rapport vun 2023 geet op de Fall vun engem Här an, deen 2022 en Aarbechtsaccident hat. Doropshin hat hien eng Operatioun an du krut hien no siwe Méint vum Kontrolldokter gesot, e wier erëm kapabel, schaffen ze goen. Nodeems den Här erëm ugefaangen hat mat schaffen, krut hien awer du vum Aarbechtsdokter gesot, e wier net apte, weider op senger Plaz ze schaffen. Vum Hausdokter krut de Mann finalement e Krankeschäin. Deen, gradwéi d'Prise en charge vum Här, goufen awer vun der CNS refuséiert. D'Resultat war: Den Här war finalement ouni Akommes an huet seng Aarbecht erëm mussen opheulen.

Den Ombudsman huet doropshin d'CNS kontaktéiert an ass informéiert ginn, dass fir d'Dossiere, wou Diskrepanze sinn tëschent de Meenungen vun Aarbechts- a Kontrolldokter, de Conseil d'administration consultéiert gëtt. Och de Ministère gouf kontaktéiert, dee confirméiert huet, dass an esou engem Fall de Patron per Gesetz gehalen ass, dem Salarié weider säi Salaire auszebezuelen.

Och dëser Fäll gëtt et ëmmer an ëmmer erëm. An de Bierger gëtt hei zum Spillball tëschent de verschiddenen Administratiounen. Dat dierf net sinn an dofir kann een och an dëse Fäll frou sinn, dass d'Ombudsman do ass, fir souwuel d'Verwaltungen, mee och d'Bierger iwwer hir Flichten an hir Rechter ze informéieren.

Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, e leschte Punkt, ier ech zum Schluss kommen, an zwar e Punkt, deen och all Joer erëm en Hot Topic am Kader vum Ombudsrapport ass, dat ass d'Fro vum Ombudsman a senger Kompetenzen. Dir wësst, dass den Ombudsman aktuell fir effentlech Administratiounen zustänneg ass. Et gëtt awer och eng ganz Rei u Services publics, déi zwar eng Konventioun mam Staat hunn, déi awer net an de Kompetenzberäich vum Ombudsman falen. D'Madamm Monti an hir Ekippe weise Joer fir Joer an hirem Rapport, wéi vill si gefuerdert ginn. A mat den Taux-de-correctionen, déi an d'Luucht ginn, gesi mir, dass d'Aktivitéite vum Ombudsman och Changementer a Verbesserung mat sech bréngen, dëst souwuel fir d'Leit, mee eeben och fir d'Verwaltungen. Et kann also nëmme vu Virdeel sinn, d'Kompetenze vun der Mediatioun och op déi aner konventiounéiert Servicer ze erweideren.

Dëst gesot, kann een der Madamm Monti fir hiren Asaz iwwert déi lescht siwe Joer nëmme Merci soen. Säit siwe Joer ass si elo, wéi et deemools an der Press geheescht huet, als „Knouterfra“ engagéiert. Als Vermittler huet si hire Rôle zu all Moment ëmmer mat der néideger Seriositéit, mat deem Versteesdemech fir de Bierger an awer och mat der wuel néideger Ausdauer erfëllt, fir zesumme mat hirer Ekippe de Leit no beschemt Wëssen a Gewëssen zur Säit ze stoen. Dëst gesot, mengersäits an och säitens menger Fraktioun der Madamm Monti nach eemol e grouesse Merci.

Domat wär ech och um Schluss vu menger Ried ukomm an ech soen Iech Merci fir d'Nolauschteren.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Fernand Etgen (DP) | Richteg gutt!

(Hilarité)

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Minella. An déi nächst ageschriwwen Riednerin ass d'Madamm Claire Delcourt, dës Kéier am Numm vun der LSAP-Fraktioun. Madamm Delcourt.

Mme Claire Delcourt (LSAP) | Merci, Här President. Hei sinn ech dann elo nach eng Kéier am Numm vun der Fraktioun vun der LSAP. Hei sinn elo schonn e puer Punkten ugeschwat ginn, déi natierlech net onwichtig sinn. Et ass vläicht da gradesou gutt, wann een dat nach eng Kéier widderhëlt, fir dass dat dann och ukënn.

Wat mech eeben och besonnesch interpelléiert huet hei an deene Rapporte vum Ombudsman, ass wierklech déi héich Unzuel u Reklamatiounen, déi net recevabel oder offensichtlech net fondéiert sinn. Dobäi kommen dann och déi Telefonsuriff, déi d'Madamm Morgenthaler ugeschwat huet an déi och d'Madamm Monti an hirem mëndleche Rapport kuerz ugeschwat hat a wou et net zu enger offizieller Reklamatioun kënnt, well se net an de Kompetenzberäich vum Ombudsman falen.

Mir wëllen net, dass den Ombudsman nach méi e laange Rapport muss schreiwen, mee et wier awer interessant ze wëssen, vläicht bei der mëndlecher Presentatioun e klengen Abléck ze kréien, wouriwwer d'Leit sech hei am meeschte bekloen oder beschwieren. All dës Reklamatiounen weisen, dass d'Leit oft nach net verstinn, wourop si e Recht hunn a wourop net. Dat ass net just e Problem vun Digitalisatioun, mee d'Kommunikatioun tëscht de Bierger an de Verwaltungen ass gréisstendeels eng schrëftlech.

Am Kader vum Internationalen Dag vun der Alphabetisierung si mir drun erënnert ginn, dass 10 % bis 12 % vun der Bevëlkerung Schwieeregkeeten hunn, dat, wat si liesen, och ze verstoen. Mir sollten eis dobäi keng Illusiounen maachen, well nach laang net jiddereen, deen duerch eise Schoulsystem geet, komplizéiert Verwaltungstexter versteet, ganz ofgesi vu Leit, déi net hei opgewuess sinn an eventuell en anere Schrëftsystem gewinnt sinn. An da kënnst och nach eis komplex Sproochsituatioun dobäi. Mir mussen also dovunner ausgehen, dass ganz vill Leit sech mat administrative Virgäng schwéierdinn.

D'LSAP ass duerfir ganz d'accord, dass ee sech net mat engem „nul n'est censé ignorer la loi“ begnügen kann, ëmsou méi, wann ee bedenkt, wéi oft mir souguer hei an der Chamber iwwert d'Interpretatioun vun deem engen oder aneren Text diskutieren.

Fir vill Leit ass den Ombudsman déi lescht Optioun, wa se no enger Persoun sichen, déi hinnen hëlleft, hir Probleemer ze léisen. D'LSAP begréisst d'Efforten, déi vun hir a vun hire Mataarbechter gemaach ginn, fir dës Leit un déi zoustänneg Instanze weiderzeleeden.

Mir sinn awer och der Meenung, dass eis Verwaltungen esou opgestallt mussen sinn, dass d'Leit direkt bei deenen zoustänneg Servicer déi Erklärungen kréien, déi si brauchen. Et ass a bleift och an Zukunft wichtig, dass een telefonesch eng Persoun erreecht, déi engem ka weiderhëllefen. Dës ass ëmsou méi wichtig fir eeler Leit, déi et am Zäitalter vun der Digitalisierung oft schwéier hu matzuekommen. Mir schwätzen hei och oft vum Digital Divide, an do gëllt et opzepasst, dass dës net méi grouss gëtt. Mee mir mussen dës Leit mathuelen a begleeden, well si op eis Ennerstëtzung ugewise sinn.

Fir d'LSAP war et ëmmer wichtig, dass d'Leit, déi net zu de Privilegierten zielen an déi Urecht op bestëmmte Formen vun Ennerstëtzung hunn, dës kënnen kréien, ouni sech wéi Bittsteller ze fillen. Mir sinn eis awer och bewusst, dass et och bei de Bierger, déi d'Verwaltung kontaktéieren, Leit gëtt, déi mat iwwerzunnene Fuerderungen oder Erwaardungen kommen. Net jiddereen, dee bei enger Verwaltung urifft, ass fein a frëndlech.

D'Beamte sinn och just Mënschen. Si wëllen, wéi jiddereen, mat Respekt behandelt ginn. Et gëtt sécher Servicer, wou d'Leit méi heefeg probéieren, de System ze ëmgoen, fir eppes ze kréien, wéi anerer. Et ass natierlech novollzéierbar, dass dat besonnesch bei Hëllef de Fall ass, déi existenziell wichtig sinn, wéi dem REVIS, dem Chômage, dem abordabele Wunnumraum oder iwwerhaupt dem Recht, hei zu Lëtzebuerg ze bleiwen.

An hei ass den Challenge, dass trotzdem all nei Demande ouni Virurteil ze consideréieren ass. Et dierf net generell zu deem kommen, wat d'Ombudsman eng „présomption de mauvaise foi“ nennt. Natierlech muss sech de Beamten un d'Gesetz halen, och wann dat net ëmmer fir déi eenzel Persoun novollzéierbar ass. An dofir plädéiert d'Ombudsman fir méi Mënschlechkeet an de Relatiounen tëscht de Bierger an den Administratiounen.

Si huet ugekënnegt, dass si an hirem nächste Rapport de Prinzip vum Droit à l'erreur ervirhieft, wéi et et scho vereenzelt an anere Länner gëtt. D'LSAP wäert dat sécher mat grousssem Interessi ophuelen. Kee System ass perfekt. Et wäert sécher och an Zukunft Feeler, Mëssverständnisse an Onzefridenheete ginn, déi Bierger dozou beweegen, den Ombudsman ze kontaktéieren. Dës Institutioun ass genau déi Schnëttstell tëscht de Bierger, de Gemengen an dem Staat, déi en Element vu Mënschlechkeet kann erabringen; eng Méiglechkeet zur Korrektur an engem System, dee vun Natur aus vu Reegelen a Prozeduren gepräagt ass, déi net allen Eenzelfäll gerecht ginn. Mir sinn der Madamm Monti an hirer Ekipp dofir ganz dankbar fir hirt Engagement an déi Efforten, déi si an dësem Sënn maachen.

Ech wëll dann och am Numm vun der LSAP nach eng Kéier mat engem ganz groussen Merci ofschléissen a soen Iech alleguerter Merci fir d'Nolauschteren.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Delcourt. Deen nächsten ageschriwwene Riedner ass den Här Dan Hardy. Här Hardy.

M. Dan Hardy (ADR) | Villmools merci, Här Präsident. Dir Dammen an Dir Hären, fir d'éischt wëll ech der Madamm Monti an hire Mataarbechter e groussen Merci soe fir déi geleeschten Aarbecht, déi mer jo hei haut diskutieren. Merci och un d'Rapportrice Claire Delcourt, déi wierklech viles am Detail erkläert huet.

Et schéngt esou ze sinn, dass mir alleguerter eebe gréisstendeels zefridde si mat der Effektivitéit vun den Interventiounen vum Ombudsman, also och iwwert de sougenannten Taux de correction. Dat weist, wéi wichtig a wéi nützlich déi Institutioun ass – op Lëtzeburgeresch iwwerens „Knoutermann“ genannt; deen Term nach vum Jean-Claude Juncker an enger Regierungserklärung proposéiert ginn. An datt de Knoutermann mëttlerweile en Deel vun eiser Verfassung ass, hate mir als ADR ausdrécklech begréisst.

Här Präsident, mir gesinn, dass d'Zuel vun den Dossieren vun der aktueller Knouterfra vun 2022 un all Joer ëm ronn 200 Dossieren an d'Luucht gaangen ass, wat fir eis och op de Wuesstem vun der Populatioun zréckzeféieren ass. Dofir ass et eis als ADR ganz wichtig, dass mir den Apparat vum Ombudsman esou ekipéieren, dass dës och an Zukunft eng gutt Aarbecht leeschte kann.

Déi meescht Demanden un den Ombudsman zejoert hunn de Bausseministère betrafft, dat virun allem am Kader vum Asylrecht. Do si mir ganz der Meenung vun der Madamm Monti, wa si seet, dass betraffe Leit Kloeerheet mussen hunn an et net ka sinn, dass si jorelaang highale ginn.

Da bleiwe mir och der Meenung, dass d'Digitalisierung Virdeeler bréngt, awer an engems d'Geforen dovunner weider thematiséiert mussen ginn. Sou dierf se net op d'Käschte vum perséinlechen Kontakt goen. Mir mussen sécher sinn, dass d'Digitalisierung eng Hëllef ass fir d'Leit a keen ausschléisst. Dofir bleiwen déi analog Méiglechkeeten, fir kënnen ze kommuniquéieren – dat heescht och virun allem déi perséinlech Berodung –, extreem wichtig.

Här Präsident, Dir Dammen an Hären, zu der Assistance juridique: De Staat soll dës fir seng Leit an aner Bierger, déi dës Hëllef brauchen, vill méi flexibel handhaben. Et ass eng Diskussioun, déi schonn zënter Jore gefouert gëtt, an awer schéngt et, dass de Staat an dëser Saach ze bürokratesch ass, wann et drëms geet, d'Assistance juridique ze accordéieren oder eeben net ze accordéieren.

Do plädéiere mir fir méi Generositéit. Dat heescht jo net, dass dat finanziell zulaaschte vum Staat ass. Well wa se net geschélt ass, wa Verurteilungen kommen, da kann dat natierlech recuperéiert ginn. Mee fir de Leit bäizestoen, virun allem deene Leit, déi beim Staat selwer schaffen – ech denken un d'Polizisten, mee och un aner Leit, déi vläicht an enger Situatioun sinn, wou se déi Assistance juridique brauchen –, dierf et do keng Diskussioun ginn. Betraffe Leit missten déi Hëllef direkt kréien. A wann et sech dann herno erausstellt, dass dat net néideg war, dass dat net ubruecht war, da soll déi eeben zréckbezueelt ginn. Mee wann d'Leit Hëllef brauchen, da soll se direkt kommen.

Här Präsident, ech komme schonn zum Schluss. Grad an dësen Zäiten, wou d'Liewenskäschten ëmmer méi héich ginn, ass et fir vill schaffend Leit wichtig ze wëssen, wéi héich hir Pensioun nom Berufsliwien ass. Déi Berechnung ass awer weider ganz komplex. An hei stellt sech fir eis d'Fro vun der Kompetenz vun den Établissements publics, déi zum Deel eege Servicer hunn, fir d'Pensiounen ze berechnen. An do kann ee sech och d'Fro stellen, ob déi Berechnung vun de Renten net soll zentral beim Staat gemaach ginn, einfach och fir eng Verlässlechkeet ze hunn, well et ass jo komplizéiert. A wat eis um Häerz läit, ass, dass et do keng Mëssverständnisse oder falsch Berechnungen soll kënnen ginn.

Da begréisst d'ADR nach, dass sech d'Madamm Monti an hirer wichtiger Positioun bis elo ëmmer politesch neutral verhalten huet, sou wéi dat an der Definitioun vum Ombudsman festgeschriwwen ass. Mir bedauern dogéint, dass sech eenzel Responsabelen vun aneren Institutiounen, déi der Chamber ënnerstinn, net ëmmer un déi politesch Neutralitéit halen. Beispill Okajü: Den Ombudsman fir Kanner a Jugendlecher huet rezent kloer politesch Positioun bezunn, andeems e se sech fir méi LGBTQ-Enseignement an de Schoulen ausgeschwat huet.

Ech soen Iech Merci.

M. Fred Keup (ADR) | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Hardy. Deen nächsten ageschriwwene Riedner ass den Här Meris Sehovic. Här Sehovic.

M. Meris Sehovic (déi gréng) | Här Präsident, Madamm Ombudsman, léif Kolleeginnen a Kolleegen, ech wëll natierlech ufänken mat engem groussen Merci fir d'Madamm Ombudsman Claudia Monti an hir Ekipp fir d'Rapports d'activité aus de Joren 2022 an 2023 a virun allem awer och fir déi wäertvoll Aarbecht, déi si Dag fir Dag leeschten als Vermëttler tëscht de Biergerinnen a Bierger – den Administrés – op där enger Säit an den öffentlichen Instanzen op där anerer Säit, den Administratiounen op nationalem a kommunalem Plang.

Wa mer haut iwwert déi zwee Rapport-d'activitéen debattéieren – dat läit iergendwou an der Natur vun der Saach –, da konzentréiere mer eis natierlech op déi Fäll, wou eppes am Kontakt tëscht den Administratiounen an de Biergerinnen a Bierger net geklappt huet, wou e Malentendu war oder carrement e Problem.

Bis op verschidde strukturell Problemer, déi d'Madamm Ombudsman a béide Rapporten wéi gewinnt schonungslos opgegluecht huet an op déi ech nach méi spët wäert ze schwätze kommen, verlafen d'administrativ Prozeduren bei eis am Land awer meeschtens reiwungslos a konfliktfräi – dat wëll ech op dëser Plaz awer och eng Kéier kloer gesot hunn –, an dofir profitéieren ech och ausdrécklech vun der Occasioun, fir awer de Beamtinnen an de Beamten an allen Ugestallte beim Staat a bei de Gemengen Merci ze soe fir

hiren Asaz am Déngscht vum Land a vun de Biergerinnen a vun de Bierger.

Léif Kollegeinnen a Kollegen, ech wäert net op d'Zuelen an op d'Statistiken agoen. Dofir hunn ech d'Zäit net, an dat huet souwisou d'Rapportrice op eng exzellente Aart a Weis gemaach. Ech erlabe mer awer, vläicht eng Zuel erauszepicken, déi mir perséinlech Freed gemaach huet bei der Lektür vun de Rapporten an déi vläicht e bëssen Hoffnung mécht an der net ëmmer ganz reiwungsloser Zesummenaarbecht tëscht de Gemengenadministratiounen an der Institution vum Ombudsman: Den Taux de correction op kommunalem Plang ass 2023 bei enger stabiler wender Unzuel vu Reklamatiounen weesentlech eropgaangen: vu 74,3 % am Joer 2022 op 88,2 % am Joer 2023.

D'Unzuel vun de Reklamatiounen ass an de Joren 2022 an 2023 wéi gewinnt ëm e Villfacht méi héich um Niveau vum Zentralstaat wéi bei de Gemengen. Wisou ass dat eigentlech esou? Vläicht well d'Administratiounen op kommunalem Niveau méi no un de Biergerinnen a Bierger kënnen sinn an domat haut an der Reegel och eng méi weesentlech Roll am Alldag vun de Mënsche spille kënnen? Bestëmmt huet et awer och e bëssen domadder ze sinn, dass grad op kommunalem Plang an och bei de Biergerinnen a Bierger nach net genuch bekannt ass, wat de Rôle vum Ombudsman ass an dass och op kommunalem Plang intervenéiert a verméittelt ka ginn.

(M. Mars Di Bartolomeo prend la présidence.)

Do misst een eiser Meinung no kucken – de Staat zesumme mat de Gemengen –, fir um Niveau vun de Ministère an och vun de kommunalen Administratiounen zentral Kontaktstelle fir den Ombudsman ze schafen an all Gemeng besser iwwert d'Aarbecht ze sensibiliséieren. Eng Fuerderung, déi esou net ganz nei ass, déi scho mol diskutéiert ginn ass an déi mer ausdrécklech ënnerstëtzen.

Am Avant-propos vum Rapport 2023 – wann ech mech richteg erënneren – schwätzt d'Madamm Monti vum „Pingpong“ tëscht den Administratiounen, dee si an hirer Aarbecht oft feststellt an dee munchmol zu ganz skurrillen, munchmol awer och zu ganz problemateschen Konsequenzen fir déi Betraffe ka féieren. Mir ralliéieren eis do ausdrécklech der Madamm Ombudsman.

Ech verweisen an deem Kontext zum Beispill op déi Diskussioun, déi mer rezent am Kader vun der Interpellatioun iwwert d'Inklusioun an de Schoulen haten. An deem Beräich maache mir leider och de Constat, dass et ze oft zu Pingpong kënnst tëscht den öffentlichen Instanzen, déi dann an der Konsequenz ganz grav Problemer schafe fir d'Kanner a fir hir Elteren. Do, also am Beräich vun der Vereinfachung vun de Prozeduren fir d'Prise en charge vum Kanner mat spezifische Besoinen, mee och am Allgemenge bei de Prozeduren, huet d'Regierung an de leschte Méint relativ vill – wann och vag – Versprieche gemaach. Do ass se elo an der Bréngschold. Do wäerte mir genau drop kucken.

En anere Sujet, deem am Avant-propos ugeschwat gëtt an dee jo och während der leschter Debatt hei an der Chamber vill diskutéiert ginn ass, ass d'Digitaliséierung vun den öffentlichen Verwaltungen. Mir Gréng sinn der Meinung, dass do nach vill Potenzial ass an ënnerstëtzen all d'Efforten, fir d'Digitaliséierung an der öffentlichen Verwaltung virunzedeiwen. Mee mir sinn awer och der Meinung, dass een net all Service digitaliséiere kann. Do, wou Fangerspëtzegefill an Empathie verlaangt sinn, ka kee Computer dotéiertgeschalt ginn. Dofir muss den direkte Kontakt och an Zukunft en héije Stellenwert behalen. Eng

mëndlech Kommunikatioun dréit oft dozou bäi, dass een d'Situatioun respektiv eng Decisioun vun enger Verwaltung besser erkläre kann a soumadder och besser novollzéierbar maache kann. Effentlech Verwaltungen mussen inklusiv sinn a fir all Mënsch einfach a gratis accessibel bleiwen. Et dierf keen ausgeschloss sinn.

Erlaabt mer vläicht, nieft deene verschiddene Recommandatiounen an och Fäll, déi am Rapport drastinn an déi schonn zum Deel vu menge Virriednerinnen a Virriedner erwänt gi sinn, op zwee spezifesch Fäll anzugeen, déi dréngend mussen diskutéiert ginn.

Am Rapport vun 2023 ass rieds vun e puer Fäll, wou Fraen ënner verschiddene Konditiounen während hirer Schwangerschaft duerch dat aarbechtsrechtlecht Schutznetz geruscht sinn an hir Rechter, sief et beim Congé de maternité, sief et beim pre- a postnatale Beschäftigungsschutz, verluer hunn. D'Madamm Ombudsman weist am Rapport zu Recht drop hin, dass hei e ganz dréngende Besoin ass, d'Legislatioun unzepassen. D'Ministesch huet an der Kommissiounssëtzung, wou mer dat diskutéiert hunn, och an Aussicht gestallt, dass mer do géifen um legislativen Niveau nobesseren. An do muss mer onbedéngt hannerdrubliwen!

Aus Aktualitéitsgrënn géif ech dann awer och nach gären op eng Recommandatioun aus dem Rapport vun 2022 agoen – d'Recommandatioun 57 –, an där et ëm d'Prise en charge an ëm d'Rechter vun de Mineurs non accompagnés geet, also de Kanner a Jugendlechen, déi nach mannerjäreg an eleng sinn an ouni Elteren oder erwuesse Familljememberen an eist Land geflücht sinn. Si sinn eleng ënnerwee, well se hir Famill verluer hunn, vun hir getrennt goufen oder ganz einfach keng Famill méi hunn. Am internationale Flüchtlingsrecht ginn dës Kanner a Jugendlecher besonnesch geschützt, well si ganz vulnerabel sinn an Hëllef brauchen.

Dat ass eng Problematik, déi an de virleiende Rapporte vun der Madamm Ombudsman thematiséiert gëtt, mee och scho vun anereren Acteuren wéi dem UNHCR, dem OKaju, der Unicef oder dem Lëtzeburger Flüchtlingsrot. Den zoustännige Minister huet virun e puer Deeg op eng Question parlementaire vun der Kollegein Djuna Bernard a mir geäntwert, dass am Kader vun der Ëmsetzung vum Pacte migratoire Verbesserungen fir dës vulnerabel Kanner a Jugendlecher komme sollen. An an deem Kader muss och onbedéngt – dat wëll ech hei ganz däitlech soen – d'Recommandatioun 57 vum Ombudsman consideréiert ginn an an d'Aarbechte vum Parlament integréiert sinn!

Mme Djuna Bernard (déi gréng) | Très bien!

M. Meris Sehovic (déi gréng) | Ofschleissend wëll ech am Numm vun deene Gréngen nach eng Kéier eise Merci an eis Ënnerstëtzung ausschwatze fir d'Aarbecht vun der Madamm Monti an hirer Ekip. Well déi Aarbecht sou wichteg ass a well den Ombudsman esou e wichtige Rôle an eiser Demokratie spille kann a spille muss, muss mir eis och froen, wéi eng Implikatiounen déi gesellschaftlech Verännerungen, déi mer duerchliwen, op de Rôle vum Ombudsman an op d'Funktionsweis vum Ombudsman hunn a wat gebraucht gëtt, fir dass den Ombudsman och an Zukunft d'Erausforderungen ugoe kann.

Eis géif et an deem Kontext freeën, wann d'Petitiounskommissioun oder d'Chamber am Allgemenge – an do kommen ech e bëssen op eng Recommandatioun zréck, déi den Här Schaaf schonn d'lescht Joer unlässlech dëszer Debatt formuléiert huet –, wa mer kéinten an e méi reegelméisseg, konkreeten Echange kommen, vläicht an deenen nächste Wochen, an deenen nächste Méint, iwwert d'Funktionsweis an iwwert d'Zukunft vun där esou wichtiger Institution.

Ech soen Iech Merci.

Mme Djuna Bernard (déi gréng) | Très bien!

M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance | Merci och. An den nächsten ageschriwwene Riedner ass den Här Marc Goergen. Här Goergen, Dir hutt d'Wuert.

M. Marc Goergen (Piraten) | Merci, Här President. Och merci dem Claire Delcourt fir déi zwee gutt Rapporte, déi et mer erméiglechen, an deene kuerze siwe Minutten net op déi eenzel Fäll anzugeen. Awer och e ganz grouse Merci un eist Chamberspersonal, dat déi ganz Kommissiounsrapporte zesummegefaasst huet an déi eenzel Dokumenter mat duerchgaange ass, fir dem Claire Delcourt ze hëllefen. Natierlech och e grouse Merci un d'Madamm Claudia Monti an hir Ekip, well ech genéissen et allkéiers, wann de Rapport kënnst an déi e bësse méi pickeg Bemerkungen – virun allem déi mëndlech – kommen, déi awer d'Realitéit erëmspiegelen.

Et ass awer och do eise Beamte Merci ze soen. Mee et ass eeben nun emol och esou – an dat mécht d'Madamm Monti ëmmer ganz diplomatesch, awer prezis –, dass et heiansdo Fäll gëtt, wou ee muss e bëssen op d'Fanger geklappt kréien, well de Bierger awer net zu senger Rechter komm ass. An dat ass och genau déi Aufgab, déi een als Ombudsman huet. Well als Bierger huet een esou eng gewëssen Onmuecht virum Staatsapparat oder viru senger Gemeng, an do ass et gutt, dass een eng aner Kontaktstell huet, déi engem dann emol weiderhëlft.

Well wann ech an de Rapporte liesen, dass souguer d'Madamm Ombudsman frech Äntwerte kritt, da wëll ech net wëssen, wat verschidde Bierger heiansdo geäntwert kréien. An dat sinn heiansdo déi Punkten, bei deene mer eis awer och politesch mussen froen, ob do net vläicht heiansdo gewësse Formatiounen am Staatsapparat bei verschiddene Leit gefeelt hunn, well ech huele jo net un, dass et béise Wëllen ass, wann de Bierger op verschidde Froen oder op Demanden eng esou negativ oder einfach eng salopp Äntwert kritt. Dofir ass et gutt, dass d'Madamm Monti dat ëmmer erëm ervirhieft.

Et ass och wichteg, dass een déi Rechter, déi een huet, ëmgesat kritt, virun allem wann een am Recht ass. An dat ass eeben déi Statistik, déi am Rapport ze gesinn ass. Et sinn natierlech e puer Froen, déi net fundéiert waren, mee bei deenen, déi berechtigt waren, ass et gutt. An ech hu gelies, dass verschidde Leit eeben net d'Méiglechkeet haten. Et war ee Punkt, wou souguer drastoung, dass kee finanzieller Moyaen do war, fir eeben den Affekot ze huelen, well op där anerer Säit de Staat esou vill Geld gefrot huet. Dat sinn allegueren déi Punkten, déi ee sech eng Kéier muss iwwerleeën.

An ech hu mer jo all Joer e klengen Dadda erausgeholl aus de Rapporten, wat mech besonnesch interesséiert huet. An dat ass dës Joer virun allem de Logement. Well do war ee Punkt, dee mech awer alarméiert huet. Ech hat dat och schonn an e puer Rieden zum Logement hei ugedeit an ech hunn och haut eng Motioun matbruecht, well ech awer der Meinung sinn, dass mer dat politesch müssen änneren. An do geet et ëm d'Loyerspräisser.

D'Madamm Monti huet do e Fall opbruecht, wou net de maximale Loyerspräis, deem d'Steierverwaltung mengt, kënnen ze froen, gefrot ginn ass. An do ass déi betraffe Persoun deementspreechend sanktionéiert ginn an huet misse méi bezuelen. Dat ass fir mech eigentlech onverständlech. Wann een eng Wunneng zur Verfügung stellt an e seet: „Ech ginn déi fir e méi soziale Loyer“, soll en déi Méiglechkeet och an Zukunft hunn. Wa mer eppes wëlle mat de

Logementspräisser maachen, da solle mer d'Leit net forcéieren, de maximale Loyer ze froen. Dofir hunn ech haut dës Motioun matbruecht, fir do awer eng Ouverture ze maachen, well et sinn esou vill Leit, déi bereet wären, ze soen: „Ech ginn net onbedéngt de maximale Präis froe fir mäin Appartement oder Haus, wat ech verlounen, mee ech ginn hin an ech huele méi e kleng Präis. Mee da wëll ech awer och net duerno bestrooft ginn.“

Vill Dossieren, vun deenen ech am Rapport gelies hunn an déi d'Madamm Delcourt nach eng Kéier hei erwänt huet, erënnere mech ëmmer e bëssen un d'Diskussionen, déi mer och am Office social hunn. Et ass och do oft esou, dass d'Leit eng negativ Äntwert kréien a sech dann awer herno – wéi soll ech dat diplomatesch ausdrécken? – erausstellt, dass se awer vläicht Recht haten, mee awer do Leit dertëscht sinn, déi dann emol de REVIS gekierzt kruten oder aner Hëllef an einfach emol op null gefall sinn. An dat hunn ech och e puermol am Rapport vun der Ombudsman mat erëmfonnt.

An dat ass eigentlech e Punkt, wou mer eis och politesch eng Kéier sollten d'Fro stellen, ob mer allkéiers direkt esou quasi mat der Aart eruginn a soen: „Déi Leit kréien elo nëmme nach null Euro oder guer näischt“, an herno kréie se dann iergendeng Kéier Recht, mee si hunn awer sechs, siwe Méint missen iwwerliewen. Dann hu se Chance, wa se en Office social hunn an enger Gemeng, deen hinnen ënnert d'Äerm gräift. Mee och dat ass net iwwerall de Fall. An do muss mer eis eng Kéier iwwerleeën, wann esou Fäll, wéi se och hei am Rapport genannt gi sinn, oprieden, ob een d'Leit ëmmer direkt op null muss setzen oder ob een do net kann aner Stufen hunn.

Ech war jo selwer eng Kéier Rapporteur vum Rapport vum Ombudsman. An ech mengen, ech hat souguer schonn deemools d'Motioun eng Kéier bruecht, fir dass aner Service-publicken och sollte mat ... Ne, Madamm Arendt? Deemools war et ..., et ass scho laang hier, ech mengen, et si fënnf, sechs Joer. Esou e laange Baart huet dat schonn.

(Interruption)

Et ass mer elo erëm agefall, wéi aner Riedner hei driwwer geschwat hunn, dass mer dat nach ëmmer net gemaach hunn.

An ech mengen, do sollte mer awer elo eng Kéier mat Nodrock drugoen an och als Kommissioun fir d'Petitiounen eng Kéier soen, wou dat dann dru wär. Well deemools, wann ech mech richteg erënnere, ware mer eis unanime eens, dass och den Ombudsman sollt do seng Berechtigung kréien. Mee en huet se awer ni kritt. A mir wëssen awer alleguerten aus de Fäll, déi eis gezielt ginn, dass och do Problemer entstinn.

An ech mengen, d'Madamm Monti wär och nach ëmmer Demandeur, fir do Accès ze kréien, fir deementsprechend och do kënnen op d'Fäll anzegoen. An et wär meng Demande un d'Chamber, dass mer deen Dossier nach eng Kéier relancéieren. Déi Motioun läit bestëmmt nach iergendzousch. Mir sollte se an enger vun deenen nächste Kommissiounen huelen, fir do nach eng Kéier virunzemaachen.

Also alleguerten e grouse Merci, an hei ass e Rapport, wou am Dénsgsch vum Bierger geschafft ginn ass. Merci.

Motion 1

D'Chamber vun den Deputéierte stellt fest:

– *De Rapport annuel 2022 vum Ombudsman nennt e Fall (Location d'un logement à un membre de famille [2022/33]), an deem e Propriétaire vun enger Wunneng*

dës fir e reduzierte Loyer verlount huet, wat fir e Konflikt tëschent der Steierverwaltung an dem Besëtzer gesuergt huet betreffend d'Charges déductibles beim Akommes vum Loyer, well de gefroene Loyer ënnert dem Duerchschnittsloyer an der Gemeng loung.

– *De Fall 2022/33 aus dem Rapport weist, dass och um Privatmarché Wunnungsbesëtzer existéieren, déi net de maximale Loyer froen, dee se kéinte froen, an dës Besëtzer droe soumadder zur Schafung vun erschwéngleche Wunnraum hei am Land bái.*

– *Wunnungsbesëtzer, déi hir Wunneng iwwert de Modell vun der Gestion locative sociale (GLS) verlounen, kënnen 90 % vum Loyer steuerfräi behalen.*

Aus dëse Grënn invitéiert d'Chamber vun den Deputéierten d'Regierung,

– *en Incentive auszeschaffen, fir Wunnungsbesëtzer, déi um private Marché erschwéngleche locative Wunnraum schafen, steuerlech ze entlaaschten;*

– *sech heifir op Krittäre vun der Gestion locative sociale (GLS) ze stäipen;*

– *kloerzestellen, datt kee Wunnungsbesëtzer obligéiert dierf ginn, de maximal méigleche Loyer ze froen.*

(s.) Marc Goergen.

M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance | Merci. A leschten ageschriwwene Riedner ass den Här David Wagner. Här Wagner, Dir hutt d'Wuert.

M. David Wagner (déi Lénk) | Merci, Här President. An natierlech och vun eiser Säit villmools merci der Madamm Monti fir hir Aarbecht, déi ganz wäertvoll ass an déi se och ëmmer mat grousssem Engagement mécht.

A wann een och d'Aarbecht vum Ombudsman säit senger Grënnung Revue passéiere léisst, da fält engem als Alleréisch emol op, dass d'Unzuel vun de Reklamatiounen, mat där dës Institutioun sech befaasse muss, net stabil ass. Besonnesch an de leschten zwee Joer ass d'Zuel vun de Reklamatiounen sprongaarteg geklommen, vu ronn 900 Reklamatiounen d'Joer an de Virjoren op 1.250 am Joer 2022 an op 1.450 am Joer 2023. An e weidere kleng Peak gouf et awer och 2011 an 2012.

Eng eenditeg Erklärung fir dës Entwécklung steet net an de Rapporten dran an et ass och net esou einfach, aus dësen Zuelen eppes erauszulesen. Mir mengen awer, dass et wichteg ass, zumindest de Versuch ze maachen. Opgrond vum senger Missioun ass den Ombudsman eng Aart Opfänkstation fir d'Onzefriddenheet an der Gesellschaft, vum Gefill vun de Leit, ongerecht behandelt ze ginn. Dat kann eng subjektiv empfongten Ongerechtegkeet sinn oder eng reell Ongerechtegkeet. Oder et ass béides zesummen.

2011 an 2012 ware mir kuerz nom Héichpunkt vun der Finanz- a Wirtschaftskris, déi vill Leit méi staark vun de soziale Sécherungssystemer ofhängeg gemaach huet, well Akommes verluer goug oder direkt d'Aarbechtsplaz, a munche Fäll och d'Existenzgrondlag.

An de leschten zwee Joer huet sécherlech den Impakt vum Krich an der Ukrain op d'Energiepräisser a generell op d'Inflatioun souwéi och déi héich Zësen op Immobiliepräisen zu enger Vergréisserung vun den Onglächheete gefouert. D'Leit droen en ëmmer méi schwéiere Rucksack um Réck a sichen no Hëllef an Ënnerstëtzung. Mir gesinn dat exemplaresch un der Logementspolitik, wéi mäi Virriedner och virdru gesot huet.

Am Bericht vun 2023 schreift den Ombudsman, dass ëmmer méi Leit reklaméieren, well d'Wunnungspräisser

ze héich sinn a se sech net méi ze hëllef wëssen, jee nodeem hir Wunneng mussen verloossen an an de schlimmste Fall op der Strooss landen. Den Ombudsmann ass do natierlech de falschen Adressat, kann net dofir, mee d'Demande vun dëse Leit ass awer gerechtfertigt a richtig. Déi allermeeschte Leit sinn der Meinung, dass, eng Wunneng ze hunn, e fundamentaalt Recht ass. Mir och.

Leider hu mir an dësem Land Regierungen, déi dat net esou gesinn, déi dat Recht dem Recht vu Promoteuren an Immobilienspekulanten ënnerwerfen, sech op onverschimmten Aart a Weis op Käschte vun normale Leit ze beräicheren.

Mir gesinn et och bei den Demanden, fir eng Logementshëllef ze kréien, beispillsweis eng Subvention de loyer. D'Waardezäite sinn hei effektiv ze laang, och wann Efforte gemaach ginn, fir se ze verkierzen. Dräi Méint op eng Hëllef ze waarden, ka fir vill Leit scho ganz laang sinn, jee nodeem, wéi knapp et ass mam Budget.

D'Leit empfangen et jo deelweis och als Demütigung, mussen Suen ze froen, fir eng Wunneng kënnen ze hunn. An da muss een dofir och nach x Pabeieren eraginn an da muss ee Méint waarden, well eng Verwaltung déi Dokumenter minutiéis ënnersiche muss. D'Leit wëllen net Sue froe goen! Esou funktionéiert dat jo net. Si wëllen de soziale Status erreechen, deen et hinnen erméiglecht, fir sech selwer kënnen ze suergen.

Genee dat ass fir ëmmer manner Leit nach méiglech, well de fräie Maart decidéiere gelooss gëtt. E seriöse Loyerdeckel ass en Instrument, fir dat ze änneren. Esou e Loyerdeckel hätt warscheinlech vill Demandé fir Hëllef vum Staat iwwerflësseg gemaach.

Här President, nach méi esou Fäll, wou Leit Hëllef mussen froen, ganz oft d'ailleurs well hire Salaire net héich genuch ass, fënnt een an de Reklamatiounen, déi beim Familjeministère agereicht ginn. Beispill: REVIS. Déi meeschte Leit am REVIS kréien de Complement. D'Leit ginn also schaffen, mee de Salaire geet net duer. Dat ass eng Tatsaach, déi ëmmer erëm vergiess gëtt.

Wat och vergiess gëtt, ass, dass d'Leit, déi de REVIS ufroen, komplett duerchliicht ginn, dass se doheem kontrolléiert ginn, dass se d'Wunneng oder d'Haus, an deem se wunnen oder wat se ierwen, och nach hypothekéiert kréien. Déi Leit kréien hir Souveränitéit geholl. Dat ass humiliant fir déi Leit a soll natierlech eng Ofschreckung sinn.

An dann e kleng Parallèle, deen ech schonn hei gemaach hunn, wa mer iwwert d'Bankgeheimnis schwätzen, wat just nëmme déi Räich betrëfft – net déi normalverdengend Leit, wat just nëmme déi Räich betrëfft –, a mir soen, dat muss opgehuwe ginn, fir fir d'Steiergerechtegkeet ze suergen, do gëtt gesot: „O nee, de gliesene Bierger, ëm Gottes Wëllen, dat därfer mer net maachen!“ Wann s de aarm bass an du hues de REVIS, da komme se bei dech heem an da kucke se och nach, wéi s de liefs. Well déi Aarm, déi sinn ëmmer schëlleg. Déi Aarm, déi ginn ëmmer soupçonéiert, eng ze stiichten. A wa se vläicht och nach eng stiichten, dann ass et meeschtens, fir ze iwwerliewen, an net fir – wat weess ech? – Poschen anzekafen am Wäert vun zwou Milliounen Euro.

(Interruption)

Déi problemateschste Fäll, Här President – doriwwer schwätze mer och eng Kéier an engem anere Kontext –, betreffen awer d'Pension alimentaire. Aus deem Rapport vum Ombudsman geet jo kloer ervir, dass d'Leit, meeschtens Fraen, déi Alimenter vum fréiere Partner kréien, fir iwwert d'Ronnen ze

kommen, op allen Niveaue zum Bittsteller gemaach ginn. Si müssen d'Alimenter erstreiden an duerno derfir surgen, dass se och ëmmer ukommen.

Wann d'Alimenter dann awer net ukommen, kann d'Persoun beim FNS méi REVIS ufroen, mee net ouni dass se beleëe kann, dass se déi néideg juristesche Schrëtt ënnerholl huet, fir d'Alimenter awer ze kréien. Dësen Hürdelaf huet scho bal eppes Onmënschleches u sech, well hei vu ganz vulnerabele Persounen Demarchë verlaangt ginn, déi och fir Leit, déi stabill am Liewe stinn, scho schwieereg ze bewältege sinn.

Dofir si mir och frou, ze héieren, dass hei eng Reform soll kommen, wann een och bedenkt, wéi Fraen oft behandelt ginn. Dir hutt jo all bestëmmt och leschte Samschden um Radio déi fantastesch Table ronde héiere vu Patrone vum Commerce, wéi si iwwer schwanger Fraen hierfalen. Do seet een u sech: Mir brauche wierkelech staark Gewerkschaften, nach méi staark Gewerkschaften u sech, an och eng vill méi staark ITM!

Här President, all Affären an de Rapporte vum Ombudsman sinn u sech eng eegestänneg Analys wäert an et kéint een iwwer se all schwätzen. Mir hunn awer de Choix gemaach, e bësse méi déif ze kucken an den Ombudsman als eng Aart Baromeeter ze gesinn.

Natierlech intervenéiert den Ombudsman am Fall vu Konflikter tëscht Bierger a Verwaltungen, mee dës Bierger treffe jo net neutral op déi Verwaltung, mee si sinn oft an enger schwächer, vulnerabele Positioun. D'Verwaltung u sech ass jo am Prinzip och net neutral. Si ass d'Produkt vun de besteende Muechtverhältnissen. Dofir ass den Inhalt vun de Berichter vum Ombudsman, déi dat Openeentreffe vu Bierger a Verwaltung dokumentéieren, och esou politesch.

Ech soen Iech Merci.

M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance | Merci och.

An d'Wuert huet elo direkt d'Regierung. Madamm Minister, Dir hutt d'Wuert.

Prise de position du Gouvernement

Mme Elisabeth Margue, Ministre déléguée auprès du Premier ministre, chargée des Relations avec le Parlement | Merci. Här President, Dir Dammen an Dir Hären, Madamm Ombudsfra, et ass mer eng Freed, hei bei Iech ze sinn an am Fong d'Traditioun weiderzeféiere vu mengem Virgänger en charge vun der Relatioun mam Parlament an e puer Wieder ze soen am Numm vun der Regierung iwwert de Rapport 2022 an de Rapport 2023.

Ech géif ufänke mat engem Merci un d'Rapportrice, déi am Fong dat, wat an de Kommissiounen diskutéiert ginn ass, ganz kloer duergestallt huet a ganz komplett och resüméiert huet. An da géif ech natierlech och e ganz grouss Merci un d'Madamm Monti an hir Ekipp adresséieren, déi wierkelech eng ganz wäertvoll Aarbecht maachen an déi eis ëmmer erëm och drun erënneren, wéi wichteg déi Relatioun mam Bierger ass an datt mer alles musse ginn, fir datt déi esou gutt wéi méiglech funktionéiert.

Fir d'Demokratie an d'Vertrauen an d'Institutionen ass den Ombudsman e ganz wichtige Acteur. Et ass wichteg, dass en eng onofhängeg Stëmm duerstellt an en neutralen Acteur ass an der Relatioun tëscht de Bierger an dem Staat. Ëmmer nees mécht den Ombudsman op Mësstänn opmierksam a formuléiert Recommendationen am Interesse vun de Bierger an hëllef derbäi, Konflikter ze léisen, awer heiansdo och schonn, Konflikter ze verhënnere.

(M. Claude Wiseler reprend la présidence.)

A mir deelen am Fong d'Zil vum Ombudsman fir eng biergerno, eng effikass an eng transparent Administration. Do zéie mer un engem Strang.

Dir hat an de Kommissiounen och schonn d'Geleeënheet, déi verschidde Recommendationen ze diskutéieren mat deene verschidde Ministeren aus deene verschidde Ressorten. Ech wäert also net méi op déi agoen. Och dat, wat an der Justizkommissioun diskutéiert ginn ass, notament d'Erklärungen, déi gi gi sinn, wisou am Fong d'Reklamatiounen an d'Luucht gaange sinn, wat de Prisong ubelaangt, duerch deen Transfert eebe vum CPL op den Uerschterhaff, si scho ganz gutt erkläert ginn. A fir de Rescht wäert ech och all déi Saachen, déi Der haut gesot hutt, natierlech weiderginn un déi zoustänneg Ministeren.

D'Zuel vun de Saisinne vum Ombudsman ass an d'Luucht gaangen. Dat huet verschidde Grënn. Bon, éischtens sinn natierlech méi Demarchen, déi kënnen gemaach ginn. Den Ombudsman ass och méi bekannt. Natierlech läit et och dorunner, datt mer an den Decisiounen dann och allkéiers dorobber opmierksam maachen, datt et en Ombudsman gëtt, wat gutt ass, an datt natierlech herno och méi Leit dorobber zréckgräifen.

Natierlech ass all Reklamatioun eng ze vill. Ech sinn awer frou, datt den Taux de correction 2022 stabel bliwwen ass, trotz dem Fakt, datt et méi Demandë gouf, an 2023 souguer licht eropgaangen ass. Et ass also am Groussen a Ganze positiv. D'Relatiounen tëscht dem Staat a senger Bierger lafe gutt. Mee natierlech ass nach ëmmer Loft no uewen an d'Roll vum Ombudsman musse mir all méi bekannt maachen. An och dee Message ginn ech un de Minister vun der Fonction publique weider, well et ass wichteg, datt mer den Ombudsman kennen, mee awer och, datt d'Leit all wëssen, wat seng Roll ass a wat seng Roll net ass. An deem Sënn wäert ech de Message weiderginn, fir datt mer eis Hausaufgabe kënnen maachen.

Mir müssen awer och an all deenen Erausforderungen, déi elo op eis duerkommen, an dat huet d'Madamm Monti och gutt beschriwwen, ëmmer kucken, wéi déi Relatioun evoluéiert tëscht dem Staat a senger Bierger. An do ass natierlech d'Digitalisatioun eng ganz grouss Verännerung, déi mer am Moment erliewen. Et ass wichteg, dass mer virukommen an der Digitalisatioun, fir datt mer eis Demarchë kënnen méi einfach maachen, och vun doheem aus, an net ëmmer müssen op d'Administratioun lafen.

Mee et dierf keen an deem ganzen Debat op der Streck gelooss ginn an et ass wichteg, dass mer och nach weiderhin ëmmer d'Méiglechkeet bäibehalen, eis ganz Demarchen och kënnen analog ze maachen, fir datt mer net an eng Situatioun kommen, wou d'Leit hir Rechter net méi kënnen wouerhuelen, well se eeben net esou digital ënnerwee sinn. An ech mengen, datt déi digital Demarchen zwar kommen, mee datt dat, wat d'Madamm Monti beschriwwen huet, datt keng analog Demarchë méi méiglech wäeren, wierkelech Ausnahmefäll sinn. An dat solle se och bleiwen, well de mënschleche Kontakt, wéi gesot, wichteg ass a well en heiansdo och scho ka mat engem Telefonat viles aus dem Wee raumen. Ech kann Iech op alle Fall versécheren, dass d'Regierung keen Digital Divide – oder keng Fracture numérique, wéi mer dat nennen – wëll hunn. Mir setzen alles drun, fir datt dat net geschitt.

A mir wäerten elo änlech Diskussiounen hunn, wa mer vun der Kënschtlecher Intelligenz schwätzen, well et ass wichteg, datt d'Kënschtlech Intelligenz esou genotzt gëtt, datt se zum Wuel vum Mënsch ass, datt se dem Mënsch hëllef an net de Mënsch ersetzt; datt de Bierger matgeholl gëtt an och léiert, mat der

Kënschtlecher Intelligenz ëmzegoen. Well wat ee méi kënneg domadder ass, wat ee se och besser ka benotzen. An ech wäert zesumme mat der Madamm Obertin a mam Här Delles eng Strategie ausschaffe fir d'Kënschtlech Intelligenz, wou natierlech dee Vollet vun der Formatioun a vum Kenneléiere vun der Kënschtlecher Intelligenz och absolutt e wichteg Element wäert sinn.

Dann huet d'Regierung sech natierlech och engagéiert – an et ass och schonn e puermol gesot ginn – fir administrativ Vereinfachungen, well mer einfach festgestallt hunn, datt iwwert déi lescht Joren d'Prozeduren ëmmer méi komplex gi sinn, deelweis och méi laang daueren. Dat ass och e puermol haut gesot ginn. An do soll de Prinzipp vum Once-Only, deen, wéi gesot, elo soll ëmgesat gi vun der Madamm Obertin, definitiv eng wichteg Avancé sinn.

Dann en anere Punkt, deen och ganz positiv soulevéiert ginn ass vun der Madamm Monti, dat ass dee vum Guichet social, fir datt eeben déi Leit, déi an de Genoss vu verschiddenen Aidë kënnen kommen, dat och méi einfach an automatesch kënnen maachen. Ech fir mäin Deel wäert mech natierlech och asetzen, fir d'Gerichtsprozedur méi séier ze maachen, fir datt och do keng Onzefriddenheet entsteet.

Fir all déi Vide-juridiquen, déi et vläicht gëtt, an all déi Situatiounen, déi beschriwwen gi sinn, wou eng Période transitoire feelt, ech mengen, do kënnen mir nëmmen all zesummen Effort maachen, fir datt dat an Zukunft net geschitt, datt mer ëmmer am Kapp behalen, datt ee muss e Régime transitoire hunn. An ech mengen, et ass och Är Roll an ons Roll zesummen, dat hinzekréien.

Den Ombudsman ass a bleift e wichtige an onëm-gänglechen Acteur, deen och am Kontakt mam Terrain ass, wat ganz wichteg ass, an dee sech fir eng Verbesserung asetzt vun de Relatiounen tëscht de Bierger an de Verwaltungen. Null Saisinne wäert et net ginn, mee mir wäerte weiderhin eis Hausaufgabe maachen, fir ze kucken, datt et der esou mann wéi méiglech sinn.

Ech soen Iech villmools Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Minister. Domat ass dann d'Diskussioun ofgeschloss.

Motion 1

An dann ass eng Motioun hei deposéiert gi vun dem Här Marc Goergen. Här Goergen, wëllt Dir nach eng Käier Stellung zu Är Motioun huelen?

M. Marc Goergen (Piraten) | Herno.

M. Claude Wiseler, Président | Dir huet gär zum Schluss Stellung. Wie wëllt nach zu dëser Motioun d'Wuert huelen? D'Madamm Hartmann, d'Madamm Delcourt, den Här Sehovic. Madamm Hartmann, fänkt Dir un, wannechgelift.

Mme Carole Hartmann (DP) | Jo, merci, Här President. Mir hunn hei eng Motioun, déi u sech de Logement betrëfft. Dat ass eng Propositioun, Incentiver ze schafen, fir Wunnungsbesëtzer ze incitéieren, Wunnumraum zu erschwéngleche Präisser ze offréieren. Ech mengen, dass op dësem Niveau an deene leschte Joren, och vun der viregter Regierung nach, eng ganz Rei Mesüre geholl gi sinn, eebe grad fir ze encouragéieren – wat Der am zweete Punkt sot –, Wunnenen och als GLS ze verlounen, wat een dann eeben och konsequent ka steierlech ofsetzen.

Doriwwer eraus gëtt och weiderhin dru geschafft, generell de Logement abordable auszubauen. Dat ass dowéinst an eisen Ae schonn assuréiert. Ech mengen, dass och ëmmer weider Effort musse gemaach ginn, fir d'Proprietären ze encouragéieren, hir Wunneng an

eng GLS eranzeginn. Do kënnen duerchaus nach weider Efforte gemaach ginn, mee et ass awer en fin de compte och all Proprietär seng eegen Entscheedung, ob en dat wëllt maachen.

Den drëtte Punkt: Ech mengen, mir hunn e gesetzleche Kader, dee virgesäit, dass bis op e gewëssene Maximum kann e Loyer gefrot ginn. An dat, wat Dir hei frot, dat ass gesetzlech och net ëmsetzbar. Et gëtt de Kader, deen et erméiglecht, och e Loyer virzugesinn, a mir gesinn do elo net direkt Handlungsbedarf. Dofir géif ech proposéieren, dass dës Motioun net soll gestëmmt ginn.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Hartmann. Dann ass et un der Madamm Delcourt.

Mme Claire Delcourt (LSAP), rapportrice | Jo, merci, Här President. Bon, mir fannen, dass hei ganz interessant Usätz a Pisten drastinn. A mir hunn eis just e bëssen d'Fro gestallt, wéi mer dat eebe grad kontrolléiere kéinten. Dat ass natierlech ëmmer e bëssen d'Fro, déi sech stellt. Dowéinst hate mir elo am Fong e bëssen d'Iddi gehat, déi heite Motioun vläicht an enger Kommissioun ze beschwätzen, fir dat och e bëssen auszeschaffen, well dat eng Motioun ass, wou ee sech natierlech muss Zäit huelen, fir dës Objektiv, déi gefrot ginn, och tatsächlech kënnen ëmzesetzen. Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Delcourt. Den Här Sehovic.

M. Meris Sehovic (déi gréng) | Jo, ech schlësse mech e bësse menger Virriednerin un. Wat de Punkt 3 aus der Motioun ugeet, mengen ech schon, dass et en Handlungsbedarf gëtt. Dat ass op d'mannst erauskomm aus den Diskussiounen, déi mer hate ronderëm de Rapport vum Ombudsman, well et schon eenzel Fäll gëtt, wou dann iwwert d'Steieradministratioun duerno Leit obligéiert ginn, e méi héije Loyer ze froen. An ech mengen, dass et de But ass vum Auteur, dat ze verhënnern an Zukunft. Dat sollt och verhënnert ginn. Dat heescht, de Punkt 3 ass eis ganz sympathesch.

Par contre war bei de Punkten 1 an 2, muss ech soen, fir eis elo net ganz kloer, wat dat fir en alternative System wär. Et gëtt jo d'GLS. Am Kader vun der GLS gëtt et och eng steierlech Erliichterung fir déi Proprietären, déi hir Wunnengen an d'GLS ginn. Dofir war fir eis net kloer, wat den 1 an den 2 sinn. Do wär eis Propos, dass mer dat eventuell an d'Kommissioun huelen, fir dat am Detail ze diskutéieren.

Ech soen Iech Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Sehovic. Här Wagner.

M. David Wagner (déi Lénk) | Merci, Här President. Jo, et kann een ëmmer froen, fir et an der Kommissioun ze diskutéieren. Firwat net? Dogéint wier ech och net. Well à l'heure actuelle hätte mer éischer d'Tendenz, eis ze enthalen bei dëser Motioun.

Den drëtte Punkt ass natierlech ganz interessant. An do si mer och der Meinung, dass et Handlungsbedarf gëtt.

Duerno: Et gouf och scho gesot, et gëtt schon d'Gesetz locative sociale, déi et de Leit erméiglecht, hiren Objet justement do weiderzeginn. An dat betrëfft jo och ganz oft Leit, Particulieren, déi net d'Energie oder d'Loscht hunn, sech drëms ze bekëmmern. Da kënne se dat der GLS ginn. Da sinn do déi zwou Partitë Gewënn. Mee bon, nach e steierlechen Incentive ze schafe fir Proprietären ... En plus kënn net kloer eraus, wien ... Ass et en eenzelne Proprietär oder e gréissere Proprietär? Si kréien der scho genuch! Mir

mengen, dass et do aner Weeër gëtt, ënner anerem de Loyersdeckel, wéi ech virdru gesot hunn.

Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Wagner. Gëtt et nach eng aner Wuertmeldung am Sall? Dat schéngt net de Fall ze sinn. Dann, Här Goergen, ass et un Iech.

M. Marc Goergen (Piraten) | Merci, Här President. Effektiv, dat Ganzt kënn vun dem Tiret 3, dat heescht, dass een net de Maximum muss froen. Den 1 an den 2 ware just, fir et eng Kéier ze encadréieren, fir dass keen Abus do ass, dat heescht, dass ee kuckt, wat de GLS fir e Loyer fret par rapport zu deenen aneren, fir dass een den Abus verhënnert. Et kann een awer einfach den 1 an den 2 eraushuelen a soen: „Mir froe just, dass een net méi muss de Maximalloyer froen.“

Et ass net, wéi d'Madamm Hartmann gesot huet, dass ass nämlech e ganz anert Gesetz. Hei geet et reng dorëms, dass Leit, wéi aus dem Rapport ze liese war, bei der Steierverwaltung bestrooft gi sinn. Well soe mer mol – ech weess, d'Montante stinn elo net dran, mee ech soen dat elo einfach –, Äert Appartement huet 2.000 Euro Marchéswäert an der Locatioun. Wéi d'Steierverwaltung dat erausfonnt huet, dat ass eng aner Diskussioun, vum Dateschutz. Mee dee Mann huet dat da fir 1.200 oder 1.300 verlouert. An dunn ass en herno vun der Steierverwaltung bestrooft ginn, well en ënnert dem Präis wär, deen um Marché ass.

An dat ass eigentlech de Punkt, op dee mer eraus wëllen, dass een, wann een higeet a seet: „Ech verloune mäin Appartement zu engem méi soziale Präis“, dann net vun der Steierverwaltung zousätzlech bestrooft gëtt. Et huet ee jo souwisou schon op déi 700 Euro verzicht! Mee dann ass et net, dass een déi da muss herno der Steierverwaltung on top ginn. Dat ass eigentlech dat, wat aus dem Rapport vun deem dote Fall ervirgaangen ass. An dofir war eis Iddi, ze soen, dass een net gezwongen ass, de maximale Montant ze froen an dass een de Leit kann entgéintkommen.

Ob een dat herno an engem Kader mécht vun enger GLS oder vun eppes anerem, dat ass jo eng Diskussioun, déi ee misst féieren. Dofir wier et vläicht och sënnavoll, dat an d'Kommissioun ze ginn, fir dass een do eng Kéier kuckt, wéi e Kader ee schaaft. Et soll een awer ewechkomme vun deem Punkt, dass een herno bestrooft gëtt, wann een net de Maximalpräis gefrot huet als Proprietär.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Goergen. Wann ech Iech elo richteg verstanen hunn, wäert Dir d'accord mat der Proposition, dës Motioun an d'Kommissioun ze ginn, éier hei doriwwer ofgestëmmt gëtt.

(Brouhaha)

Ech wëll dat dann awer och zum Vott stellen. Mir muss fir d'éischt decidéieren, ob d'Majoritéit hei d'accord ass, ob mer eng Majoritéit an der Chamber fannen, déi d'accord ass, et an d'Chamberskommissioun ze schécken, oder net.

Kann ech dat mat Handophiewe maachen an d'Majoritéit esou feststellen?

(Assentiment)

Vote sur le renvoi de la motion 1 en commission

Wann dat de Fall ass: Wien d'accord ass, dës Motioun an d'Kommissioun ze schécken, dee soll d'Hand an d'Luucht hiewen. Ech soen Iech Merci.

Wien ass dergéint?

Wien enthält sech?

Ech mengen, dann ass d'Majoritéit domat kloer festgestallt. Si gëtt also net an d'Kommissioun verwisen.

Infolgedesse gëtt hei doriwwer ofgestëmmt. Da kritt Dir nach eng Kéier d'Wuert, Här Goergen, an da stëmme mer doriwwer of.

M. Marc Goergen (Piraten) | Merci, Här President. Well se jo elo net an d'Kommissioun gaangen ass, muss een a sech och net doriwwer diskutéieren, wéi e Modus gewielt gëtt. Dofir géif ech d'Tireten 1 an 2 dann eraushuelen a just den Tiret 3 beloossen, dass een net soll de Maximalpräis mussen froen.

M. Claude Wiseler, Président | Sou, mir stëmme also iwwer eng Motioun of, wou just den Tiret 3 drasteet. Kann ech Iech dann elo bieden, de Vott ze ënnerehuelen?

Vote sur la motion 1 modifiée

Ech maachen de Vott op. De Quorum ass erreecht. Vot par procuration. Ech schlëssen de Vott of.

D'Resultat vum Vott ass: Jo-Stëmmen: 20, Nee-Stëmmen: 35, Abstentiounen: 5. Dës Motioun ass also ofgeleent mat 35 Nee-Stëmme géint 20 Jo-Stëmme bei 5 Abstentiounen.

Ont voté oui : M. Dan Biancalana (par M. Yves Cruchten), Mmes Taina Bofferding, Liz Braz, Francine Closener, M. Yves Cruchten, Mme Claire Delcourt, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen, Mme Paulette Lenert (par M. Georges Engel) et M. Ben Polidori ;

Mme Djuna Bernard, M. Meris Sehovic, Mmes Sam Tanson et Joëlle Welfring ;

MM. Sven Clement et Marc Goergen ;

MM. Marc Baum (par M. David Wagner) et David Wagner.

Ont voté non : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Maurice Bauer, Jeff Boonen, Alex Donnersbach, Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Mme Françoise Kemp, MM. Marc Lies, Ricardo Marques, Mmes Octavie Modert, Nathalie Morgenthaler, MM. Laurent Mosar, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Charles Weiler, Mme Stéphanie Weydert, MM. Claude Wiseler, Michel Wolter (par M. Maurice Bauer) et Laurent Zeimet ;

Mme Barbara Agostino, MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mmes Simone Beissel, Corinne Cahen (par M. Gusty Graas), MM. Luc Emering, Fernand Etgen, Patrick Goldschmidt (par M. Guy Arendt), Gusty Graas, Mmes Carole Hartmann, Mandy Minella, Lydie Polfer (par Mme Barbara Agostino) et M. Gérard Schockmel.

Se sont abstenus : MM. Jeff Engelen, Dan Hardy, Fred Keup, Mme Alexandra Schoos et M. Tom Weidig.

12. Vérification des pouvoirs d'un nouveau membre du Parlement européen

An da komme mer zum nächste Punkt vun eiselem Ordre du jour, an zwar der Verifikatioun vun de Pouvoir vum engem neie Member vum Europaparlament.

(Brouhaha)

Ech géif ëm e bësse méi Rou bieden!

Säit dem 1. Dezember 2024 ass den Här Christophe Hansen europäesche Kommissär.

Laut Artikel 7 Paragraf 1 vum Akt vum 20. September 1976 ass dës Fonctioun mat där vum Europadeputéierten inkompatibel. Deemno ass dem Här Hansen säi Mandat fräi ginn.

Esou wéi den Artikel 203 vum Chambersreglement et virgesäit, muss e Suppleant op der Lëscht vun der CSV dozou opgeruff ginn, d'Mandat, dat fräi gouf, weiderzeféieren. D'Kommissioun fir d'Iwwerprüfung